

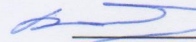
Міністерство освіти і науки України
Український державний університет науки і технологій

Факультет «Управління енергетичними та економічними процесами»

Кафедра «Фінанси, облік та психологія»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ФОП

 /Володимир БОБИЛЬ/
(підпис)

Дата 17.01.2024р

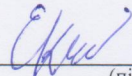
Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи магістра

на тему: «Оптимізація обліку та аудиту основних засобів на прикладі АТ
"ВП"ТЕХМАШ"»

за освітньою програмою: «Облік і оподаткування»

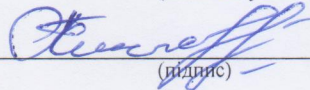
зі спеціальності: «071 Облік і оподаткування»

Виконав: студент
групи «БО2221»

(підпис студента)

/Єгор КРАСНОАНІН/
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Керівник:

(підпис)

/доц. Олена ПКУЛІНА/
(посада, Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Нормоконтролер:

(підпис)

//
(посада, Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Консультанти:

_____
(назва розділу) (підпис)

//
(посада, Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

_____
(назва розділу) (підпис)

//
(посада, Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

_____
(назва розділу) (підпис)

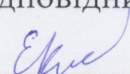
//
(посада, Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

_____
(назва розділу) (підпис)

//
(посада, Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Засвідчую, що у цій роботі немає запозичень з
праць інших авторів без відповідних посилань.

Студент

(підпис)

Дніпро – 2024 рік

Ministry of Education and Science of Ukraine
Ukrainian State University of Science and Technologies

Faculty «Management of energy and economic processes»

Department «Finance, accounting and psychology»

Explanatory Note
to Master's Thesis

on the topic: «Optimization of accounting and audit of fixed assets on the example
of JSC «VP «TECHMASH»

according to educational curriculum «Accounting and Taxation»

in the Speciality: «071 Accounting and taxation»

Done by the student of the group BO2221:

/Yehor KRASNOANIN/

Scientific Supervisor:

/Olena PIKULINA/

Normative controller:

//

Supervisors

_____
(Chapter title heading)

//

_____
(position, name, surname)

_____
(Chapter title heading)

//

_____
(position, name, surname)

_____
(Chapter title heading)

//

_____
(position, name, surname)

_____
(Chapter title heading)

//

_____
(position, name, surname)

Dnipro – 2024

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет науки і технологій

Факультет: Факультет «Управління енергетичними та економічними процесами»

Кафедра: «Фінанси, облік та психологія»

Рівень вищої освіти: магістр

Освітня програма: «Облік і оподаткування»

Спеціальність: «071 Облік і оподаткування»

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу магістра
студенту Красноанін Єгор Олегович

1. Тема роботи: «Оптимізація обліку та аудиту основних засобів на прикладі
ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ»

Керівник роботи: Пікуліна Олена Вікторівна, доцент
затверджені наказом № 1261ст від 27.12.2022

2. Строк подання студентом роботи: __.__.202_ р.

3. Вихідні дані до роботи: _____

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно опрацювати):

4.1 Аналітична частина:

4.2 Основна частина:

4.3 Охорона праці та захист навколишнього середовища:

4.4 Економічна частина:

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових
креслень):

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Завдання видав: (підпис консультанта, дата)	Завдання прийняв: (підпис студента, дата)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7	Подання кваліфікаційної роботи до кафедри		
8	Захист кваліфікаційної роботи на засіданні Екзаменаційної комісії		

Студент

_____

(підпис)

Єгор КРАСНОАНІН

_____

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Керівник роботи

_____

(підпис)

доц. Олена ПКУЛІНА

_____

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

АНОТАЦІЯ

Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, переліку посилань та додатків. Обсяг основного тексту – сторінка, у тому числі 17 таблиць, 5 рисунків, крім того, вступ на 2 сторінках, висновки на 5 сторінках, перелік посилань з 81 джерел, 6 додатків.

У першому розділі кваліфікаційної роботи розглянуто теоретичні засади обліку та контролю основних засобів, зокрема, сутність основних засобів як облікової категорії, нормативно–правове забезпечення обліку та контролю основних засобів. Також надано техніко–економічну характеристику ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «ТЕХМАШ».

У другому розділі роботи розглянуто організацію бухгалтерського обліку у ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ», досліджено первинний, аналітичний та синтетичний облік основних засобів, а також методику контролю основних засобів.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи надано аналіз основних засобів у ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» за 2019 – 2020 рр., розглянуто питання удосконалення обліку і контролю основних засобів та шляхи збільшення ефективності їх використання.

На основі отриманих результатів дослідження зроблено ґрунтовні висновки.

Ключові слова: основні засоби, контроль основних засобів, ефективність використання, облік основних засобів, облікова категорія, організація обліку, аналіз.

ABSTRACT

The master paper consists of introduction, four chapters, conclusions, references and additions. The volume of the main text –pages, including 17 tables and 5 figures, additionally introduction on 2 pages, conclusions on 5 pages, 6 additions. References consist of 81 sources.

In the first chapter of the qualification work examines the theoretical principles of accounting and control of fixed assets, in particular, the essence of fixed assets as an accounting category, regulatory support for accounting and control of fixed assets. The technical and economic characteristics of PJSC PE«TECHMASH» are also provided.

In the second chapter the organization of accounting at PJSC PE«TECHMASH» is considered, primary, analytical and synthetic accounting of fixed assets, as well as the method of control of fixed assets are investigated.

In the third chapter of the qualification work the analysis of fixed assets in PJSC PE«TECHMASH» for 2019 – 2020 is presented, the issues of improvement of accounting and control of fixed assets and ways of increasing their efficiency are considered.

Grounded conclusions were made, based on the results of the research.

Keywords: fixed assets, control of fixed assets, efficiency of use, accounting for fixed assets, accounting category, accounting organization, analysis.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
1. ТЕОРЕТИКО–МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	
1.1 Основні засоби як облікова категорія	10
1.2. Нормативно–правове забезпечення обліку основних засобів.....	17
1.3. Теоретичні основи контролю основних засобів.....	24
1.4. Техніко–економічна характеристика ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ»	28
Висновки до розділу 1.....	31
2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	
2.1 Організація бухгалтерського обліку у ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ»	32
2.2 Первинний облік основних засобів.....	38
2.3 Аналітичний і синтетичний облік основних засобів.....	42
2.4. Методика контролю основних засобів	57
Висновки до розділу 3.....	67
3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ МЕТОДИКИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	
3.1. Аналіз основних засобів.....	69
3.2. Удосконалення обліку та контролю основних засобів.....	74
3.3. Шляхи збільшення ефективності використання основних засобів	82
Висновки до розділу 3.....	89
ВИСНОВКИ.....	91
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	96
ДОДАТКИ	
Додаток А. Основні кореспондентські проводки за обліком основних засобів	105
Додаток Б. Програма контролю основних засобів	107
Додаток В. Проблемні питання обліку основних засобів	108
Додаток Г. Шляхи покращення ефективності використання основних засобів на ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ».....	110
Додаток Д. Основна фінансова звітність ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» за 2020 рік	111
Додаток Е. Основна фінансова звітність ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» за 2019 рік	115

ВСТУП

Ефективність використання основних засобів тісно пов'язана з організацією та своєчасним отриманням достовірної та повної обліково-економічної інформації. Таким чином, облік стає однією з ключових функцій управління, і його роль і значення зростають. Останнім часом облік основних засобів став більш складним, і ряд проблем негативно впливає на управлінський процес у виробництві, що призводить до зниження ефективності використання основних засобів. Серед аспектів, що вносять унікальність у цю ситуацію, можна визначити різноманітні підходи до термінології та визначення сутності основних засобів у бухгалтерському обліку, принципи оцінки основних засобів, труднощі підвищення інформативності первинних документів з обліку та контролю основних засобів, а також дослідження шляхів оптимізації ефективності використання основних засобів.

На сучасний момент взаємопогляд щодо особливостей обліку та контролю основних засобів ще не досягнуто єдності, хоча було здійснено значні наукові вдосконалення. Таким чином, виникає необхідність в подальших дослідженнях даного аспекту.

Основною метою магістерської роботи є систематизація та розкриття теоретичних і практичних аспектів управлінської практики, спрямованих на організацію та вдосконалення обліку та контролю за основними засобами в умовах сучасного господарювання.

Для досягнення поставленої мети необхідним було вирішення наступних завдань:

1. Дослідити основні засоби підприємства у якості облікової категорії.
2. Провести огляд літературних джерел та нормативно-правових документів з обліку і контролю основних засобів.
3. Провести аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ».
4. Дослідити організацію бухгалтерського обліку у ПрАТ «ВП

«ТЕХМАШ».

5. Розглянути особливості первинного обліку основних засобів.
6. Дослідити аналітичний і синтетичний облік основних засобів.
7. Охарактеризувати внутрішній контроль основних засобів у ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ».
8. Провести аналіз основних засобів ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ».
9. Надати пропозиції щодо удосконалення обліку та контролю основних засобів.
10. Розглянути шляхи щодо збільшення ефективності використання основних засобів.

Об'єктом дослідження є процес організації та методики обліку і контролю основних засобів у ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, практичних і методичних аспектів обліку та контролю основних засобів на підприємстві.

При виконанні кваліфікаційної магістерської роботи були використані методи аналізу та синтезу (при визначенні основних бухгалтерських категорій, формуванні висновків про діяльність підприємства), дедукції та індукції (при дослідженні та формулюванні загальних методик виконання бухгалтерських та контрольних операцій), метод порівняння (при порівнянні поглядів щодо визначення поняття «основні засоби», аналітичний та графічний методи (при вивченні діяльності підприємства), методи горизонтального, вертикального та коефіцієнтного аналізу (при вивченні фінансового стану підприємства).

Інформаційною базою кваліфікаційної магістерської роботи стали законодавчі акти, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених із питань обліку та контролю основних засобів, матеріали науково–практичних конференцій, дані фінансової звітності ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ».

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування наданих пропозицій щодо вдосконалення обліку та контролю основних засобів у практиці ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ».

1 ТЕОРЕТИКО–МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1. Основні засоби як облікова категорія

Основні засоби представляють собою матеріальні активи, які підприємства утримують для використання у своїй діяльності, надання послуг, лізингування іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій. Термін корисного використання цих активів очікується перевищувати один рік (або операційний цикл, якщо він триває довше за рік).

Своєчасне та правильне відображення в обліку операцій з придбання, поліпшення, переоцінки та вибуття основних засобів і нематеріальних активів на підставі первинних документів, а також нарахування їх амортизації (зносу) та відображення в обліку операцій про лізинг (оренду) необоротних активів є основним завданням бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів.

Бухгалтерський облік основних засобів повинен забезпечити:

- своєчасне відображення на рахунках бухгалтерського обліку повної інформації про оцінку, переоцінку і надходження основних засобів, їх внутрішнє переміщення (зі складу в цех (відділ, дільницю), з цеху в цех тощо), вибуття (реалізація, ліквідація, безоплатна передача, нестача, псування тощо);
- відображення даних про нарахування амортизації основних засобів за звітний період та їх зносу з початку корисного використання;
- визначення витрат, пов'язаних з підтриманням основних засобів у робочому стані (технічні огляди, поточне обслуговування), їх ремонтом і поліпшенням;
- визначення фінансових результатів від реалізації та іншого вибуття основних засобів;
- інформацією для складання звітності про основні засоби і капітальні інвестиції.

Нематеріальний актив або об'єкт основних засобів (незалежно від того, чи був придбаний, чи отриманий) вважається активом, якщо існує ймовірність отримання майбутніх економічних вигід, пов'язаних з його використанням, та якщо його вартість може бути надійно визначена.

Нематеріальний актив, отриманий у результаті його розроблення, слід відображати в балансі, якщо підприємство має:

- намір, технічну можливість та ресурси для доведення нематеріального активу до стану, придатного для реалізації або використання;
- змогу отримати майбутні економічні вигоди від реалізації або використання нематеріального активу;
- інформацію для достовірного визначення витрат, пов'язаних із розробленням нематеріального активу.

Витрати, пов'язані з придбанням чи створенням нематеріального активу, визнаються витратами за той звітний період, під час якого вони були здійснені, якщо ці витрати не відповідають умовам визнання нематеріального активу у майбутньому.

Не визнаються нематеріальним активом, а підлягають відображенню у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені, такі витрати:

- на дослідження;
- на підготовку і перепідготовку кадрів;
- на рекламу;
- на створення, реорганізацію та переміщення банку або його частини;
- на створення внутрішньої ділової репутації підприємства, вартість видань.

Одиницею обліку основних засобів є окремий інвентарний об'єкт основних засобів.

Створення бібліотечного фонду проводиться відповідно до діючого законодавства України. Внутрішня телефонна та комп'ютерна мережі, бібліотечні колекції, системи безпеки (відеоспостереження) та комплекс обладнання для

охорони та пожежної сигналізації можуть бути обліковані як окремі об'єкти основних засобів.

Розрізняють інвентарні та неінвентарні основні засоби за речовим характером. Об'єкти, які мають речове вираження та підлягають перевірці, обміру, підрахунку в натурі відносяться до інвентарних; до неінвентарних - капітальні вкладення в земельні ділянки, лісові угіддя тощо (крім будинків і споруд).

Основні засоби можна розділити за їх використанням на активно використовувані на підприємстві (діючі), технічні засоби, які тимчасово не використовуються через тимчасову консервацію підприємства або окремих підрозділів (недіючі), та різне обладнання, яке призначене для заміни основних засобів, що вийшли з ладу або перебувають на ремонті (запасні).

Розподіл основних засобів за ознакою належності на власні та орендовані має суттєве значення в обліку основних засобів.

Серед об'єктів бухгалтерського обліку основних засобів виокремлюють такі інвестиційні об'єкти нерухомості, як земля або будівлі, що призначені для забезпечення підприємству економічних вигод без необхідності в залученні інших активів. Зазвичай, додаткові фінансові надходження досягаються через передачу цих активів в операційну оренду.

Основні засоби визнаються, тобто відображаються у балансі підприємства, якщо відповідають загальним критеріям визнання активів:

- існує ймовірність того, що підприємство одержить в майбутньому економічні вигоди від використання цього активу;
- його оцінка може бути достовірно визначена.

Облік необоротних активів ведеться в грошовому вираженні. Причому об'єкти необоротних активів, придбані за грошові кошти або споруджені підрядним способом, обліковуються за первісною (історичною) собівартістю. Проведення переоцінки основних засобів, інших необоротних активів та нематеріальних активів, здійснення бартерних операцій з необоротними

активами, одержання активів безкоштовно або як внесок до статутного капіталу здійснюється, виходячи із справедливої вартості.

В бухгалтерському обліку є класифікація основних засобів за їх видами залежно від цільового призначення і виконуваних функцій; також основні засоби класифікують:

- за ступенем використання в виробничій та господарській діяльності;
- по галузям народного господарства;
- по функціональному призначенню;
- по належності.

Вони розділяються на виробничі та невиробничі основні засоби. Виробничі основні засоби включають засоби праці, пов'язані з господарською діяльністю, такі як виробництво продукції, виконання робіт та надання послуг. Загалом кажучи, це ті, що мають прямий вплив на генерацію підприємницького доходу в рамках діяльності підприємства.

Згідно з Податковим Кодексом України [1] для обчислення амортизаційних відрахувань введена класифікація основних засобів та інших необоротних активів з поділом їх на групи (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів і мінімально допустимих строків їх амортизації

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання, років
1	2
група 1 — земельні ділянки	—
група 2 — капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 — будівлі,	20
споруди,	15
передавальні пристрої	10

Продовження таблиці 1.1

1	2
група 4 — машини та обладнання, з них:	5
електронно–обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов’язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов’язані з ними комп’ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	2
група 5 — транспортні засоби	5
група 6 — інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
група 7 — тварини	6
група 8 — багаторічні насадження	10
група 9 — інші основні засоби	12
група 10 — бібліотечні фонди	–
група 11 — малоцінні необоротні матеріальні активи	–
група 12 — тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 — природні ресурси	–
група 14 — інвентарна тара	6
група 15 — предмети прокату	5
група 16 — довгострокові біологічні активи	7

Основні засоби в бухгалтерському обліку відображають за фактичною собівартістю (вартістю придбання), тобто первісною вартістю.

Первісна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

У вартість придбання, тобто в первісну вартість включаються вартість будівництва (купівлі) основних засобів, затрати по встановленню та налагодженню включають заробітну плату і вартість матеріалів, які прямо зв’язані з цими операціями.

Класифікація основних засобів наведена на рис. 1.1

Рисунок. 1.1 – Класифікація основних засобів

Отже, ці витрати враховуються у загальній вартості об'єкта і не включаються в поточні витрати, пов'язані із зарплатою чи виробничою собівартістю реалізованої продукції. Наприклад, транспортні витрати вважаються частиною загальної вартості об'єкта, якщо вони були оплачені покупцем.

Первісна вартість складається в момент надходження об'єкта в експлуатацію на даному підприємстві. По первісній вартості об'єкт обліковується на протязі всього періоду перебування на підприємстві.

В залежності від джерел надходження основних засобів на підприємство, під їх первісною вартістю розуміють:

- вартість внесених засновниками основних засобів, як їх вклад в статутний фонд підприємства – за домовленістю сторін;
- вартість отриманих об'єктів основних засобів безкоштовно в сумі визначеної експертним шляхом або за даними документів прийому–передачі;
- для будівель та споруд встановлених господарським шляхом – фактична собівартість їх спорудження, включаючи затрати на проектно–пошукові роботи;
- при будівництві підрядним способом затрати включаються в вартість об'єкта за кошторисною вартістю, включаючи затрати на проектно–пошукові роботи.

Зміна первісної вартості допускається у випадках добудови, дообладнання, реконструкції (з відображенням витрат по капітальним вкладенням), капітального ремонту, що приводить до збільшення майбутніх економічних вигод, та часткової ліквідації відновлених об'єктів або переоцінки їх.

Визначення справедливої вартості основних засобів здійснюється на основі ринкової вартості. У разі відсутності даних про ринкову вартість – відновлювана вартість (сучасна вартість придбання) за вирахуванням суми зносу на дату оцінки.

НП(С)БО 7 дозволяє здійснювати переоцінку об'єкту основних засобів, якщо його залишкова вартість суттєво відрізняється від справедливої вартості на дату балансу [5].

Контроль за наявністю основних засобів та інших матеріальних активів здійснюється під час проведення інвентаризації з дотриманням вимог чинного законодавства та в обов'язковому порядку перед складанням річного звіту.

1.2. Нормативно–правове забезпечення обліку основних засобів

Важливим при веденні обліку основних засобів та складанні звітності є дослідження нормативно–правового регулювання. Розглянувши діючі нормативні акти, можна згрупувати та представити їх у вигляді чотирьох рівнів:

I рівень – законодавчий – визначає сутність бухгалтерського обліку, його завдання, основні поняття, що використовуються, порядок регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку. Включає Конституцію України, Господарський кодекс України, Податковий кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996–XIV.

II рівень – нормативний – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», який регулює методологічні засади ведення обліку основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, та ряд інших НП(С)БО.

III рівень – методичний – Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій; Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно–матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків; Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів; Методичні рекомендації про застосування регістрів бухгалтерського обліку; Інші нормативно–правові акти.

IV рівень – організаційний – Наказ про облікову політику підприємства; Робочий план рахунків для обліку необоротних матеріальних активів; Наказ про проведення інвентаризації; посадові інструкції; графіки документообігу та інвентаризації; регламенти бухгалтерських та інших адміністративних служб та

порядок організації та реалізації внутрішнього контролю. Ця група документів формується в рамках системи управління конкретного підприємства.

Важливим законодавчим актом, що регулює облік основних засобів є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996–XIV. Цей закон визначає правові засади організації ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Згідно даного документу бухгалтерський облік є обов'язковим, ведеться всіма підприємствами, оскільки фінансова, статистична, податкова та інші види звітності, ґрунтуються на даних цієї системи [2]. Питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві, відповідальність за правильність його ведення несе власник або уповноважений орган, який здійснює керівництво підприємством відповідно до законодавства та установчих документів.

Згідно з Податковим кодексом України, визначаються такі поняття, як амортизація, вартість, яка підлягає амортизації, первісна вартість та ліквідаційна вартість. Крім того, в кодексі встановлена класифікація основних засобів залежно від тривалості їх корисного використання, а також визначені об'єкти основних засобів, які підлягають амортизації.

Вагома роль відводиться НП(С)БО 7 «Основні засоби». Це положення визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби та інші необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності. Зокрема, у даному документі наводяться критерії визнання об'єкта основних засобів активом, прописані методи оцінки, переоцінки та амортизації основних засобів, врегульовано формування інформації про зменшення корисності та вибуття основних засобів, а також порядок розкриття інформації про них у примітках до фінансової звітності.

У контексті НП(С)БО 7, первісна вартість основних засобів визначається як вартість, за якою активи включаються до балансу підприємства. Ця вартість представляє історичну (фактичну) собівартість необоротних активів у вигляді грошової суми або справедливої вартості інших активів, які були сплачені (передані) або витрачені для придбання (створення) цих необоротних активів. [5].

До первісної вартості об'єктів основних засобів можна віднести наступні витрати:

- суми грошових коштів, які підприємство платить постачальникам активів і підрядникам за здійснення БМР (без непрямих податків) – насамперед це суми ПДВ, які потрапляють до податкового кредиту покупця основного засобу);

- різного роду реєстраційні збори, державне мито та інші аналогічні платежі, пов'язані з купівлею (отриманням) прав на об'єкт основного засобу (наприклад, при придбанні автомобіля до таких витрат можна віднести плату за реєстрацію в ДАІ, вартість експертної оцінки, номерних знаків, реєстраційних документів);

- суми непрямих податків, які сплачені при купівлі основного засобу, але якщо вони не відшкодовуються підприємству (наприклад, сума ПДВ у вартості об'єкта основного засобу, що не потрапляє до податкового кредиту покупця об'єкта через встановлені законодавством причини: податковий кредит не підтверджено податковою накладною, підприємство не зареєстроване платником ПДВ, об'єкт основного засобу придбають для повного або часткового використання в пільгових чи неоподатковуваних операціях);

- витрати зі страхування ризиків доставки основного засобу;

- витрати на транспортування, монтаж, встановлення, налагодження основного засобу;

- інші витрати, які безпосередньо пов'язані із доведенням основного засобу до стану, у якому він придатний для використання з запланованою метою;

- фінансові витрати.

Враховуючи положення пункту 4 НП(С)БО 31 «Фінансові витрати», до первісної вартості об'єкту основного засобу, який був придбаний (створений) частково чи повністю за рахунок запозичених коштів (таких як позики, облігації, векселі та інші види довгострокових і короткострокових зобов'язань, що можуть призводити до нарахування відсотків), включаються фінансові витрати. Ці витрати охоплюють витрати на відсотки, а також витрати підприємства, пов'язані із зазначеними позиками. Проте враховуються лише ті фінансові витрати, які

спричиняють збільшення собівартості кваліфікаційних активів відповідно до вимог НП(С)БО 31 «Фінансові витрати». [18].

До первісної вартості основних засобів також включаються суми забезпечення, створені для компенсації витрат підприємства на демонтаж, переміщення основних засобів та приведення землі, на якій вони були розташовані, до стану, придатного для подальшого використання. Ці суми забезпечення збільшують первісну вартість у випадках, коли передбачені законодавством заходи можна розрахувати та обґрунтувати, а також коли їх проведення передбачено величиною витрат.

Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» до первісної вартості основних засобів відносить такі ж витрати як НП(С)БО 7 [25].

Проте певні відмінності все ж таки існують. Зокрема, у п.16 МСБО 16 зазначено, що до первісної вартості об'єкта слід включити не всю суму очікуваних майбутніх витрат на демонтаж, а теперішню вартість цієї суми. Щорічно суму забезпечення слід переглядати, і її збільшення слід відносити до витрат на позики (фінансові витрати), а не до первісної вартості об'єкта. У НП(С)БО 7 відсутні інструкції щодо визнання первісної вартості об'єкта основних засобів.

Відмінні риси у формуванні первісної вартості основних засобів за національними та міжнародними стандартами наведена у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Формування первісної вартості основних засобів за МСБО 16 та НП(С)БО 7

Напрямок	МСБО 16 [25]	НП(С)БО 7 [33]
1	2	3
Будівництво	Об'єкти, побудовані / споруджені компанією (як і самостійно виготовлені промисловим способом) (п.22), оцінюються за тими самими принципами, що й об'єкти, придбані на стороні.	Об'єкти ОЗ зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю (п.7).

Продовження таблиці 1.2

1	2	3
Придбання в кредит	У разі якщо об'єкт надходить за допомогою залучення кредитів (п.22), то облік витрат на виплату відсотків здійснюється відповідно до МСБО 23 «Витрати на позики», залежно від того, чи є цей об'єкт кваліфікованим активом, а також від умов і обставин сплати таких відсотків.	Витрати на виплату відсотків за кредит не включаються до первісної вартості об'єкта (п.8).
Обмін або не грошові операції	Собівартість такого об'єкта основних засобів оцінюється за справедливою вартістю (п.24), якщо операція обміну має комерційну сутність та справедливу вартість отриманого активу або відданого активу можна достовірно оцінити. Якщо придбаний об'єкт не оцінюється за справедливою вартістю, його собівартість оцінюють за балансовою вартістю відданого активу.	Справедлива вартість основних засобів на дату отримання, збільшена (зменшена) на суму коштів, що була передана (отримана) під час обміну (при обміні на неподібний об'єкт) (п.13). Залишкова вартість переданого основного засобу (при обміні на подібний об'єкт), але якщо вона вища за справедливу вартість отриманого об'єкту, визнається справедлива вартість, а різниця відноситься до витрат звітного періоду (п.12).
За рахунок грантів	Балансова вартість об'єкта основних засобів може бути зменшена на суму отриманих державних грантів (п.28), якщо таке фінансування було пов'язане з придбанням саме цього об'єкта. Облік отримуваних грантів регулюється МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу».	При первісному визнанні придбаних за рахунок урядових грантів (коштів цільового фінансування) об'єктів вартість цих активів на суму отриманих коштів зменшувати не дозволяється.

Організаційний рівень регулювання обліку основних засобів на рівні самого підприємства передбачає регулювання, яке здійснюється шляхом формування наказу про облікову політику. У даному наказі, як правило щодо об'єктів основних засобів визначають наступне:

1. Об'єкти основних засобів на підприємстві можуть бути визначені різними способами залежно від визначень, які містяться у нормативних документах. Наприклад, в НП(С)БО 7 та Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку основних засобів наведені різні визначення об'єкта основних засобів.

Такі визначення можуть включати:

- закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям;
- конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій.

Отже, об'єкти основних засобів можуть бути розглядані як закінчені пристрої чи конструктивно відокремлені предмети, спрямовані на виконання певних функцій на підприємстві.

2. Визначення ліквідаційної вартості основних засобів є важливим етапом в обліковій політиці підприємства. Ліквідаційна вартість представляє собою оцінку, яку можна отримати в результаті продажу або вилучення об'єкта після його використання.

Однак, якщо визначення ліквідаційної вартості у майбутньому є складним завданням, підприємство може встановити нульову ліквідаційну вартість для об'єкта в наказі про облікову політику. Такий підхід означає, що при реалізації або вилученні об'єкта його ліквідаційна вартість розглядається як нуль. У той же час, вартість, яку амортизують, визначається як первісна вартість об'єкта.

Цей підхід може використовуватися як спрощений метод у випадках, коли точна оцінка ліквідаційної вартості у майбутньому є трудомісткою або неможливою. Проте важливо, щоб підприємство чітко визначило свій підхід і встановило його у своїй обліковій політиці.

3. Методи нарахування амортизації основних засобів, оскільки чинним законодавством передбачено наступні методи нарахування амортизації основних

засобів: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний і виробничий метод. Підприємство може обрати і використовувати різні методи амортизації для різних груп об'єктів основних засобів.

4. Встановлення терміну корисного використання основних засобів. Експлуатацією об'єкта є період часу, упродовж якого підприємство планує використовувати відповідний об'єкт або кількість одиниць продукції (послуг), яку підприємство очікує отримати від використання основного засобу. При встановленні яких важливо враховувати наведені у Податковому кодексі наведені мінімальні терміни корисного використання об'єктів груп основних засобів, і термін, який буде встановлений не може бути менший за той, що встановлено кодексом.

5. Порядок й умови переоцінки основних засобів. Вартість об'єктів основних засобів, що відображена в обліку і балансі, може не відповідати їх реальній вартості. Тому підприємства мають право здійснювати переоцінку об'єктів основних засобів. Діючі стандарти не відносять переоцінку до обов'язкових заходів. Тому підприємство самостійно приймає рішення щодо необхідності її проведення.

В наказі про облікову політику, що стосується об'єктів основних засобів, слід детально висвітлювати принципи та методи, які визначають обліковий підхід підприємства. Це дозволяє створити чітке розуміння внутрішніх процесів та обраної стратегії. Ось кілька ключових пунктів, які можуть бути включені:

Методи амортизації: визначення вибору між різними методами нарахування амортизації (прямолінійний, ЗЗВ, прискорений, кумулятивний, виробничий). Обґрунтування вибору конкретного методу для кожної групи основних засобів.

Переоцінка основних засобів: визначення умов і порядку проведення переоцінки. Обґрунтування рішення щодо необхідності проведення переоцінки. Зазначення принципів, які визначають об'єкти та періоди, підлягаючі переоцінці.

Політика відображення вартості: визначення політики щодо визначення вартості об'єктів основних засобів (первісна вартість, залишкова вартість,

ліквідаційна вартість). Роз'яснення обраного підходу та його впливу на фінансові показники.

Принципи оцінки основних засобів: встановлення принципів визначення справедливої вартості при переоцінці.

Інші альтернативні рішення: розгляд і обґрунтування будь-яких інших альтернативних рішень, які можуть виникнути в процесі обліку основних засобів.

Важливо, щоб наказ про облікову політику був максимально прозорим та відображав реальні облікові практики підприємства.

1.3. Теоретичні основи контролю основних засобів

Дотримання підприємством вимог чинного законодавства, законність та правильність ведення в обліку активів та повнота відображення початкових даних в регістрах обліку все це є метою контролю основних засобів.

Важливими завданнями контролю основних засобів є:

- перевірка доцільності віднесення активів до основних засобів;
- залежно від способів їх надходження, перевірка правильності формування первісної вартості;
- правильність і своєчасність документального оформлення та відображення в обліку операцій з основними засобами, їх надходження, переміщення та вибуття;
- перевірка правильного розрахунку амортизації основних засобів та її відображення в обліку;
- контроль за правильністю віднесення витрат на капітальний та поточний ремонт основних засобів;
- законність та правильність відображення в обліку операцій з фінансової та операційної оренди як у орендаря, так і у орендодавця;
- підтвердження правильності та законності відображення у бухгалтерському обліку операцій з основними засобами.

Контроль за основними засобами здійснюється через різні джерела, що включають:

1. Наказ про облікову політику:
  - визначає методи та принципи обліку основних засобів.
2. Звіт про фінансовий стан (Баланс):
  - містить інформацію про вартість, залишкову вартість та кількісний склад основних засобів.
3. Примітки до річної фінансової звітності:
  - надають деталізацію та пояснення стосовно основних засобів.
4. Первинні документи по обліку основних засобів:
  - акти приймання-передачі, введення в господарський оборот, списання.
  - додають технічну документацію та інші важливі деталі.
5. Документи постачальника (рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні, податкові накладні):
  - підтверджують фінансові операції та придбання основних засобів.
6. Інвентарні картки, описи, списки:
  - містять деталізовану інформацію про кожний основний засіб.
7. Розрахунок амортизації (відомості нарахування зносу):
  - вказує на зменшення вартості основних засобів внаслідок амортизації.
8. Прибуткові ордери, акти на приймання:
  - фіксують фінансові операції та зміни в стані основних засобів.
9. Документи, що підтверджують майнові права:
  - договори купівлі-продажу, ліцензійні угоди.
10. Матеріали інвентаризації:
  - забезпечують актуальні дані про наявність та стан основних засобів.

Комбінація цих джерел дозволяє ефективно контролювати та забезпечувати належний облік основних засобів на підприємстві.

Отже, забезпечення раціональної організації контролю є складним процесом, який визначається сукупністю дієвих заходів – впорядкованістю контрольних дій щодо здійснення цієї діяльності. Такі заходи мають передбачити необхідні контрольні процедури, зокрема:

- детальний аналіз інформації та її узагальнення;

- оцінка достовірності системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю;
- вибір і застосування раціональних методів та методики проведення контролю;
- підготовка та формування висновків.

Складові організації контролю основних засобів наведено в таблиці 1.3

Таблиця 1.3. – Складові організації аудиту основних засобів

Складові організації аудиту	В частині основних засобів
1	2
Інформаційно – методична	Надання правових та інструктивних матеріалів щодо основних засобів (юридичні документи, наказ про облікову політику, матеріали інвентаризації та ін.). Інформація про оцінку, надходження та рух основних засобів (інструктивні документи та аналітична інформація системи бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю). <i>Методи:</i> опитування, порівняння, фактична перевірка, документальна перевірка, перерахунок, комплексний аналіз, вибіркове дослідження та ін. Здійснення початкового планування.
Структурна	Із метою перевірки достовірності фінансової звітності в частині основних засобів, законності й повноти відображення операцій із основними засобами у системі бухгалтерського обліку визначається мета, завдання, об'єкт та предмет контролю відповідно укладеного договору (формування умов договору, забезпечення інформаційними даними бухгалтерського обліку тощо).
Процедурна	Визначення чи/або забезпечення організації порядку проведення контролю основних засобів відповідно розробленої програми (методики) контролю основних засобів. Доведення результатів проведення контролю через висновок.
Інформаційно–прогнозна	Забезпечення інформацією про оцінку основних засобів, ефективність їх використання та доцільності їх подальшого використання з врахування подальшого розвитку діяльності господарюючого суб'єкта. Використання інформації внутрішнього контролю.

Під час аудиту основних засобів застосовуються різноманітні методи, такі як опитування, порівняння, фізична та документальна перевірка, перерахування та вибіркове дослідження.

Правильна організація обліку основних засобів забезпечує ефективність їх використання, своєчасність відображення операцій на рахунках і у звітності.

Перелік документів, що застосовуються для оформлення операцій з основними засобами, залежить від виду такої операції (таблиця 1.4).

Таблиця 1.4 – Документальне оформлення операцій з основними засобами

Вид господарської операції	Первинні документи, що застосовуються для її оформлення
Надходження основних засобів	
Придбання основних засобів	Видаткова накладна, касовий, товарний чек, рахунок–фактура, акт приймання–передачі основних засобів [35], первинний документ, розроблений підприємством із зазначенням обов’язкових реквізитів, визначених [18]
Безкоштовне одержання	Видаткова накладна, акт приймання–передачі основних засобів [35], первинний документ, розроблений підприємством із зазначенням обов’язкових реквізитів, визначених [18]
Внутрішнє переміщення	Видаткова накладна, акт внутрішнього переміщення основних засобів [35], первинний документ, розроблений підприємством із зазначенням обов’язкових реквізитів, визначених [18]
Створення за рахунок капітальних інвестицій	Накладна, акт виконаних робіт, акт наданих послуг
Введення в експлуатацію	Акт введення в експлуатацію основних засобів [35], первинний документ, розроблений підприємством із зазначенням обов’язкових реквізитів, визначених [18]
Поліпшення основних засобів	
Ремонт Реконструкція, модернізація, технічне переоснащення	Акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів, Акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів [35], первинний документ, розроблений підприємством із зазначенням обов’язкових реквізитів, визначених [18]
Амортизація основних засобів	
Нарахування амортизації	Розрахунок амортизації основних засобів [35], первинний документ, розроблений підприємством із зазначенням обов’язкових реквізитів, визначених [18]
Вибуття основних засобів	
Реалізація основних засобів Безкоштовна передача основних засобів	Акт приймання–передачі основних засобів [35], первинний документ, розроблений підприємством із зазначенням обов’язкових реквізитів, визначених [18]
Ліквідація основних засобів	Акт списання основних засобів (часткової ліквідації); Акт списання групи основних засобів; Акт списання транспортних засобів [35], первинний документ, розроблений підприємством із зазначенням обов’язкових реквізитів, визначених [18]

Проте, у сучасному обліку основних засобів є наявні проблеми, що перешкоджають цьому. Так, проблемним є документування господарських операцій з руху основних засобів на підприємстві. Це пов’язано із скасуванням у

жовтні 2021 року застосування типових форм первинного обліку основних засобів. Тому тепер підприємствам доводиться або самостійно розробляти такі документи з зазначенням на них обов'язкових реквізитів, визначених [18], або користуватися формами документів, які рекомендовані для суб'єктів державного сектору [35].

При використанні внутрішніх документів, розроблених підприємством, виникає необхідність додатково до наказу про облікову політику предоставити інформацію щодо їх змісту та порядку оформлення. Однак документи, визначені [35], містять реквізити, які можуть бути відсутні у суб'єктів недержавного сектора. Таким чином, відсутність уніфікованих форм первинних документів ускладнює облік основних засобів та погіршує його якість.

1.4. Техніко–економічна характеристика ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ»

Метою створення ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» є самостійне без обмежень здійснення на власний ризик будь-якої господарської діяльності, яку не заборонено законом, з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку. Підприємство формується з метою задоволення загальних і особистих потреб шляхом постійного проведення виробничої, науково-дослідної, комерційної та інших господарських заходів відповідно до встановленого законодавством порядку.

ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» спеціалізується у виконанні всього комплексу робіт по впровадженню проектів: – виготовлення обладнання (як під потреби проекту, так і за окремими контрактами); – нестандартне обладнання по документації замовника; – конвеєри (стрічкові, ланцюгові, гвинтові, тросові); – ємності будь-якої заданої конфігурації; – металоконструкції різного призначення.

Для забезпечення даних обсягів підприємство має необхідну виробничу базу, матеріальні та трудові ресурси і висловлює свою впевненість, що підприємство і у подальшому продовжуватиме свою діяльність і не має намірів припиняти свою діяльність. Виробництво не залежить від сезонних змін. Основні ринки збуту підприємства України, Франція, Польща та інші. До основних

факторів ризику, що впливали на діяльність Товариства протягом звітного року, можна віднести: воєнний стан у державі, економічна ситуація та економічне положення в металургійній галузі, міжнародні події, форс–мажорні обставини, дії конкурентів, наявність фінансових ресурсів, прийняття управлінських рішень (управління трудовими, матеріальними, фінансовими ресурсами).

Оскільки основним споживачем робіт та послуг, що здійснює Товариство є підприємства металургійної промисловості, то діяльність Товариства в значній мірі залежить від стану металургійної галузі. Проблеми, які притаманні напряму діяльності Товариства: висока конкуренція, підвищення собівартості матеріалів, які використовуються при наданні послуг, високі ціни на запасні частини та енергоресурси. З метою підвищення конкуренції робіт і послуг з виготовлення продукції Товариством збільшено гарантійне напруцювання такої продукції.

Нові технології при виготовленні продукції впроваджуються шляхом придбання нових матеріалів та використання спеціалізованих сплавів при виготовленні полуфабрикатів власного виробництва, які дозволяють підвищити експлуатаційні можливості виготовляємої продукції. Завдяки використанню нових технологій, проведення підвищення кваліфікації інженерно–технічних працівників Товариству вдається пристосовуватись до економічної ситуації. Перспективні плани розвитку Товариства полягають у збільшенні обсягів виробництва, залученні нових клієнтів, покращенні якості робіт.

Техніко–економічний аналіз – це вивчення взаємодії економічних та технічних процесів, яка встановлюється у процесі виробництва та для визначення їх впливу на господарську діяльність підприємства.

Діяльність будь–якого підприємства, насамперед промислового, визначає споживання різних ресурсів та елементів виробництва. Процес виробництва – це процес злиття живої праці та засобів виробництва. Оскільки цей процес безперервний, він включає витрати на безперервну працю, засоби праці та предмети. Собівартість продукції (робіт, послуг) – це вартість природних ресурсів, сировини, палива, енергії, основних фондів, трудових ресурсів, а також інших витрат, які використовуються для виробництва продукції (робіт, послуг).

Техніко – економічна характеристика ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» представлена у таблиці 1. 5

Таблиця 1.5 – Техніко – економічна характеристика ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ»

Показник	Одиниці виміру	2019 рік	2020 рік	Відхилення тис. грн.	Темп росту, %
I. Фінансові результати					
1.1. Чистий дохід від реалізації продукції	тис. грн.	314029	198658	– 115371	63,26
1.2. Балансовий прибуток (збиток)	тис. грн.	22976	10972	– 12004	47,75
1.3. Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	248961	159009	– 89952	63,87
II. Основні фонди					
2.1. Річна вартість основних фондів	тис. грн.	22755	20361	– 2394	89,48
III. Ефективність виробництва					
3.1. Фондовіддача	грн./ грн.	13,8	9,76	– 4,04	70,72
3.2. Фондомісткість	грн./ грн.	0,07	0,1	0,03	142,86

Дані таблиці показали, що чистий дохід від реалізації продукції у 2020 році зменшився на 36,74 %, тобто на 115 371 тис. грн., що оцінюється негативно (Додаток Д).

Фондовіддача у 2020 році знизилась на 4,04 грн/грн. Це відбулося за рахунок зменшення чистого доходу підприємства та оцінюється негативно. Фондомісткість протягом 2019 –2020 років становила 0,07 грн/грн., та 0,1 грн/грн. відповідно. Зростання даного показника у 2020 році оцінюється позитивно, оскільки свідчить про зростання забезпеченості підприємства основними засобами.

Висновки до розділу 1

В даному розділі розглянуто та проведено теоретичний аналіз літературних джерел та окремих нормативних актів, які використовуються в бухгалтерському обліку і контролі основних засобів. Основними із них є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(с)БО № 7 «Основні засоби»; наведені й інші законодавчі документи, що пов'язані з питання обліку і контролю основних засобів.

Відповідно до НП(С)БО 7, основні засоби включають в себе такі елементи, як земельні ділянки, будівлі, споруди, обладнання, транспортні засоби, капітальні витрати на поліпшення земель, інструменти, прилади, інвентар, робоча та продуктивна худоба, багаторічні насадження та інші подібні основні матеріальні активи.

Досліджено порядок оцінки основних засобів за первісною та справедливою вартістю, розглянуто класифікацію груп основних засобів і мінімально допустимих строків їх амортизації.

Контроль основних засобів забезпечує перевірку достовірності, своєчасності та повноти облікової інформації, а також її відповідність вимогам чинного законодавства. Ця перевірка надає можливість об'єктивно оцінити стан, наявність та ефективність використання основних засобів, а також встановлює правильність документального оформлення операцій, пов'язаних з їх надходженням, переміщенням, використанням, ліквідацією та списанням. Швидший оборот оборотних засобів під час виробництва вказує на меншу потребу в їх прирості.

У розділі наведено техніко-економічна характеристика ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» за 2019–2020 рр.

Ефективне використання основних фондів стає визначальним фактором для фінансової стійкості підприємства та його успішності на ринковому просторі.

2 ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

2.1. Організація бухгалтерського обліку у ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ»

Від моменту реєстрації підприємства і до процесу його ліквідації систематично ведеться бухгалтерський облік. Офіційною валютою обліку є грошова одиниця України.

У компетенції керівника підприємства, відповідно до чинного законодавства, перебувають питання організації бухгалтерського обліку у ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ».

Обліковий процес складається з трьох етапів:

I. Етап первинного обліку процес документування та оцінки господарських явищ і процесів.

II. Етап поточного обліку: процес облікової реєстрації господарських операцій на бухгалтерських рахунках та в облікових регістрах ;

III. Етап підсумкового обліку: процес узагальнення даних поточного обліку в бухгалтерській звітності.

Необхідність самостійної організації підприємством заходів щодо обліку виявляється на кожному етапі облікового процесу, а саме:

– визначення облікової номенклатури, яке включає перелік господарських явищ та процесів, які повинні бути відображені у системі бухгалтерського обліку;

– визначення способів та техніки відображення облікових номенклатур через вибір форми обліку;

– вибір матеріальних носіїв інформації, а також встановлення їх руху і збереження відповідно до форми бухгалтерського обліку, облікової номенклатури та засобів обчислювальної техніки.

Узагальнено об'єкти організації бухгалтерського обліку у ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» можна розділити на:

– номенклатура, капітал, документообіг - основні складові облікового процесу, визначені як об'єкти, які підлягають систематичному відображенню у бухгалтерському обліку;

– бухгалтерія та лінійний апарат - виконавці, які здійснюють реєстрацію та контроль за обліковими процесами;

– організаційне, інформаційне, правове, технічне та умови праці - складові системи забезпечення, які забезпечують ефективність та правильність облікового процесу.

У ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» облік здійснюється бухгалтерським відділом, що є самостійним підрозділом підприємства і очолюється головним бухгалтером.

Здійснюючи організацію бухгалтерського обліку на основі встановлених правил ведення обліку, головний бухгалтер зобов'язаний забезпечити:

1) на основі первинних документів і бухгалтерських записів, складання достовірної бухгалтерської звітності, представлення її у встановлений термін відповідним органам;

2) здійснення правильного нарахування і своєчасного перерахування платежів у державний бюджет, внесків на державне соціальне страхування, коштів на фінансування капітальних вкладень;

3) достовірний облік витрат, виконання будівельно – монтажних та інших робіт, складання економічно обґрунтованих звітних калькуляцій собівартості робіт і послуг;

4) участь у роботі юридичних служб з оформлення матеріалів щодо нестач і розкрадання коштів і товарно–матеріальних цінностей і контроль за передачею в належних випадках цих матеріалів у судові і слідчі органи, а за відсутності юридичних служб – безпосереднє здійснення цих функцій;

5) повний облік надходження грошових коштів, товарно–матеріальних цінностей і основних засобів, а також своєчасне відображення в бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних з їхнім рухом;

6) перевірку організації бухгалтерського обліку і звітності у виробничих (структурних) одиницях об'єднань, а також у виробництвах і господарствах, виділених на окремий баланс, своєчасний інструктаж працівників з питань бухгалтерського обліку, контролю, звітності й економічного аналізу.

Крім функцій, головний бухгалтер має значні повноваження. Наприклад, він може встановлювати вимоги для всіх структурних підрозділів підприємства, щодо порядку оформлення господарських операцій, строків та процедур подання необхідних документів до бухгалтерії; а також має право відмовляти виконувати неправомірні вказівки з поданням повідомлення керівнику підприємства, вищим органам управління і т. д. Списки службових осіб, відповідальних за складання та підписання первинних документів, погоджуються з головним бухгалтером.

У ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» працівників бухгалтерії розподіляють за функціональними обов'язками по окремих групах зокрема:

– Група обліку фінансово-розрахункових операцій, також відома як фінансова група, здійснює контроль та облік грошових коштів в касі підприємства, в банківських рахунках, підзвітних сумах. Також їй доручено ведення нагляду за дотриманням фінансової та платіжної дисципліни.

– Група обліку розрахунків, також відома як розрахункова група, відповідає за облік та контроль розрахунків із заробітної плати з робітниками і службовцями підприємства. Крім того, вони ведуть облік і контроль за розрахунками з фінансовими та податковими органами щодо податків, нарахувань, утримань та перерахувань коштів. Також ця група веде облік розрахунків з депонентами.

– Група матеріального обліку, або матеріальна група, відповідає за облік придбання, заготівлі та витрат товарно-матеріальних цінностей та малоцінних і швидкозношуваних предметів. Також ця група здійснює облік розрахунків з постачальниками, контролює стан складського обліку та бере участь у проведенні інвентаризації цих цінностей.

– Група обліку основних засобів відповідає за облік надходження, внутрішнього переміщення і вибуття основних засобів. Її співробітники також здійснюють документальне оформлення основних засобів, беруть участь у проведенні інвентаризації цих активів, складають встановлену звітність і проводять нарахування амортизації.

Всі вищезазначені обов'язки та функції кожного працівника у сфері обліку, а також його відповідальність, обов'язки та права конкретизуються у службових характеристиках та посадових інструкціях.

ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» має свою облікову політику. Облікова політика – це сукупність обґрунтованих підприємством конкретних методів, Способи, методи та організація бухгалтерського обліку формуються відповідно до встановлених нормативів і особливостей діяльності підприємства.[26].

В обліковій політиці ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» стосовно обліку основних засобів вказано наступне:

1. Об'єкт вважається основним засобом, якщо його матеріальні активи призначені для використання в господарській діяльності на строк більше одного року. Це може включати в себе використання в адміністративних або соціально-культурних цілях, а також здачу в оренду. Комісія визначає цей статус при включенні активу до загального складу активів підприємства.

2. Аналітичний облік основних засобів вести по кожному інвентарному об'єкту, із застосуванням типових форм первинного обліку: акт (накладна) приймання–передачі основних засобів; інвентарна картка; акт на списання основних засобів; інвентарний опис; інвентарні списки; картка руху основних засобів та інше.

3.Затрати, пов'язані із покращенням стану основних засобів, таких як модернізація, добудова, дообладнання, реконструкція та інші заходи, спрямовані на збільшення майбутніх економічних вигід від їх використання. Ці витрати додаються до первісної вартості об'єкта, оскільки вони призводять до поліпшення основних засобів та збільшення їхньої ефективності, що перекладається на очікувані користі у майбутньому.

4. Витрати відображаються на рахунку 97 «Інші витрати», що вказує на те, що вони не включаються до первісної вартості основних засобів, але відображаються як окрема стаття витрат в обліку підприємства. При введенні основних засобів в експлуатацію комісією важливо визначити ліквідаційну

ювартість та очікуваний строк корисного використання для кожного об'єкта, щоб забезпечити правильне відображення цих показників у фінансовому обліку:

– очікуване використання об'єкта з урахуванням його потужності або продуктивності;

– фізичний та моральний знос, що передбачається.

Елементи облікової політики щодо основних засобів згідно із зазначеними нормативними регламентами та потребами фінансового та податкового обліку наведені на рис 2.1.

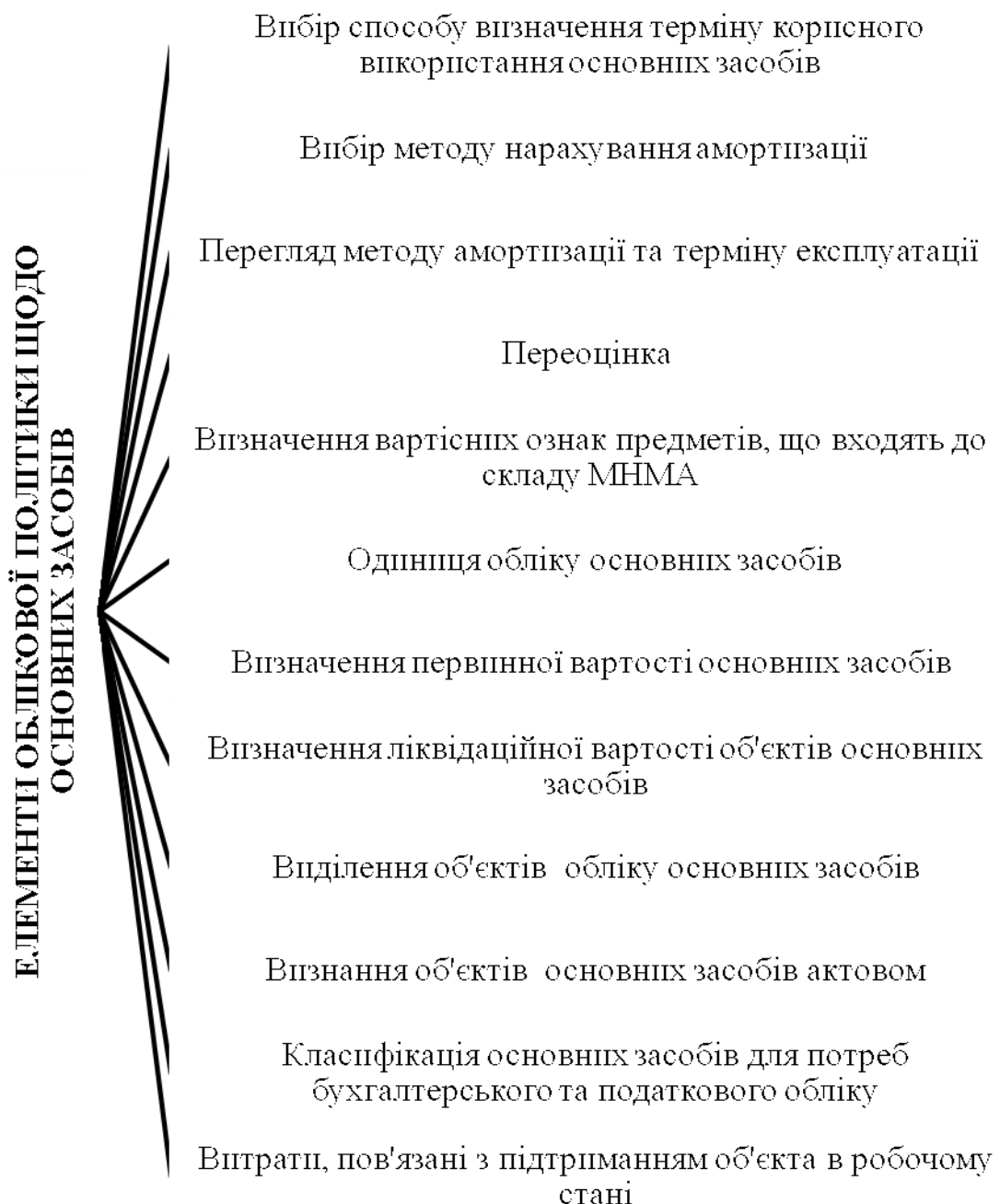

Рисунок 2.1. – Елементи облікової політики щодо основних засобів [49]

5. Строк корисного використання об'єкта основних засобів може бути переглянутий, якщо змінюються очікувані економічні вигоди від його використання. Це може статися при модернізації чи реконструкції. Щорічна інвентаризація та переоцінка також можуть призвести до коригування строку використання в разі виявлення нових обставин.

6. Нарахування амортизації оптимальнішим варіантом для основних засобів використовується прямолінійний метод.

7. Здійснюється переоцінка основних засобів, якщо їх залишкова вартість значно – на 20% – відрізняється від справедливої вартості. Надалі переоцінку об'єктів основних засобів в цілях бухгалтерського обліку обов'язково провести відповідно до Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 N 2658–III.

Проводження переоцінки основних засобів для групи, яка вже була оцінена, рекомендується з регулярністю так, щоб залишкова вартість на дату балансу значно не відрізнялася від їх справедливої вартості. [47].

8. Дохід у сумі вартості оприбуткованих матеріальних цінностей від списання основних засобів відображати на рахунку 746 «Інші доходи» за вартістю можливого використання, визначеній комісією.

Списання залишкової вартості необоротних активів при нестачах і втратах від псування відображати на рахунку 976 «Списання необоротних активів», за умови направлення підприємством заяви про крадіжку, нестачу та інше до правоохоронних органів та отримання рішення щодо результатів її розгляду, і при наявності розпорядчого документу по підприємству.

Витрати на утримання (включаючи нарахування амортизації) об'єктів, що введені в експлуатацію, але тимчасово не використовуються, відображати на рахунку 949 «Інші витрати операційної діяльності».

9. Технічна документація до обладнання, незворотна тара, упаковка, що надходить у комплекті з обладнанням (ТМЦ) і при цьому вказана окремим рядком у супровідних документах, відображається у складі вартості такого обладнання (ТМЦ).

10. При списанні необоротних активів з причин їх непридатності складається Акт на списання основних засобів, при цьому обов'язково додається акт на знищення об'єкту що списується, акт на переробку, документ на оприбуткування металобрухту, запчастин, дорогоцінних металів та інших матеріалів від ліквідації, акт на виконання робіт по ліквідації основних засобів.

11. На субрахунку 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи» відображати вартість предметів, строк корисного використання яких більше одного року.

Під час місячного відпуску об'єкта малоцінних необоротних матеріальних активів, який повертається зі складу в експлуатацію, нараховується амортизація в розмірі 100% його вартості. Здійснюється кількісний облік за місцем експлуатації, матеріально-відповідальні особи здійснюють контроль протягом фактичного використання до моменту списання за непридатністю.

Матеріальні активи зі строком експлуатації менше одного року рахувати малоцінними швидкозношуваними предметами. Вартість таких предметів списувати при передачі їх зі складу в експлуатацію на витрати звітного періоду та вести їх кількісний облік за матеріально-відповідальними особами до моменту списання у зв'язку з вибуттям (закінченням строку експлуатації та ін.).

2.2. Первинний облік основних засобів

Отримання своєчасної, повної та достовірної інформації про господарські процеси, які розгортаються на підприємстві, має велике значення для здійснення управлінської діяльності. Саме у системі первинного обліку формується інформація, яка надає керівництву необхідні дані.

Організація первинного обліку надходження об'єктів основних засобів включає в себе своєчасне та повне оформлення первинних документів у системі бухгалтерського обліку.

З метою забезпечення відображення основних засобів у первинному обліку необхідно використовувати форми первинних документів для обліку, які підприємство має право самостійно розробляти (п. 2.7 Положення № 88).

В період введення основних засобів в експлуатацію та зарахування їх на склад заповнюють такий документ як «Акт приймання передачі основних засобів», вказуючи необхідність внутрішнього переміщення.

На підприємстві керівником видається наказ (розпорядження) для формування комісії, яка проводитиме приймання основних засобів. Кожен акт оформлюється в одному екземплярі для кожного окремого об'єкта основних засобів. Загальний акт може бути складений лише у випадку, якщо надходження однотипних об'єктів, таких як господарський інвентар, обладнання, інструменти тощо, відбувається протягом одного місяця і має однакову вартість. Кожен акт, правильно оформлений та підписаний керівником та головним бухгалтером, відзначається унікальністю, яка визначається характеристиками та параметрами конкретного об'єкта. Після підписання керівником та головним бухгалтером акт разом із технічною документацією передається у бухгалтерію, що забезпечує ведення обліку основних засобів з урахуванням їхньої унікальності.

Під час внутрішнього переміщення основних засобів акт складається у двох примірниках працівником відділу, що передає об'єкт. Перший примірник із підписами одержувача та матеріально-відповідальної особи, що передає об'єкт, передається у бухгалтерію, а другий – залишається у матеріально-відповідальній.

У випадку безоплатної передачі основних засобів акт складається у двох примірниках: по одному для підприємства, що передає, і для підприємства, що приймає основний засіб.

При реалізації основних засобів акт складається у трьох примірниках. Перші два залишаються у підприємства-продавця (перший примірник додається до звіту, другий – до повідомлення про передачу та для акцепту), а третій примірник передається покупцеві.

Для систематичного обліку всіх видів основних засобів, що введені в експлуатацію, в бухгалтерії використовується «Інвентарна картка обліку основних засобів». Для кожного окремого об'єкта основних засобів створюється індивідуальна картка в одному примірнику, в якій фіксуються дані, такі як назва об'єкта та його інвентарний номер, місце експлуатації, дата введення в

експлуатацію, коротка технічна характеристика, рік випуску чи будівництва, дата вибуття із експлуатації, норма амортизації, відомості про переоцінку, модернізацію, реконструкцію та інші важливі подробиці. У випадку групового обліку інформація у картці заповнюється шляхом позиційних записів, охоплюючи окремі об'єкти основних засобів.

Інвентарні картки основних засобів заповнюються на основі даних з актів, а також технічної та іншої документації. [12]. У розділі «Коротка індивідуальна характеристика об'єкта» вказують основні кількісні та якісні параметри об'єкта, а також його пристосування та приналежності, обмежуючись лише двома-трьома найважливішими якісними характеристиками та уникненням повторення даних, які вже зазначені на підприємстві.

У випадку групового обліку основних засобів, коротку індивідуальну характеристику подають загалом по всій групі об'єктів основних засобів, що враховуються в інвентарній картці.

У випадку значних змін у якісних та кількісних характеристиках об'єкта основних засобів внаслідок модернізації, добудови чи реконструкції, або якщо неможливо відобразити всі параметри об'єкта в інвентарній картці, використовують нову карту.

Попередню інвентарну карту зберігають як довідковий документ. Ремонт основних засобів, спрямований на збереження їх технічного стану, також відображають у системі первинного обліку.

Під час ремонту об'єкти вилучаються з виробництва, а після завершення процесу їх знову включають до складу основних засобів. Для цього складається «Акт прийому–передачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів», який підписується представниками відділу (цеху) та цеху (підприємства), що відповідають за приймання та виконання ремонту. Цей акт передається до бухгалтерії, де його підписує головний бухгалтер і затверджує директор підприємства. На основі цього акту вносяться зміни до технічного паспорта відповідного основного засобу, пов'язані з капітальним ремонтом, модернізацією та реконструкцією. Якщо ремонт виконувався сторонньою

організацією, акт складається у двох примірниках: один передається в бухгалтерію, а інший – виконавцеві робіт.

Після завершення ремонтних робіт основних засобів складають акт здачі, а при їх прийнятті – акт приймання. Бухгалтерія на підставі цих документів вносить в інвентарні карти інформацію про проведений капітальний ремонт, реконструкцію чи модернізацію, а в технічний паспорт вносяться зміни в технічні характеристики об'єкта, що з'явилися після ремонту.

Для забезпечення контролю за станом і рухом основних засобів кожному об'єкту при введенні в експлуатацію присвоюється інвентарний номер. ПрАТ «ВП ТЕХМАШ» використовує порядковий номер надходження об'єкта як інвентарний номер. Цей метод нумерації не включає додаткового інформаційного обтяження.

Для точного обліку наявності основних засобів, кожен матеріально відповідальний працівник використовує інвентарні списки, які є додатком до інвентарних карток. Ці списки заповнюються у двох примірниках на підставі актів. Загальна кількість і вартість основних засобів, вказаних у списках, повинна збігатися з інформацією в інвентарних картках.

Випадки вибуття основних засобів, зокрема через фізичний чи моральний знос, оформляються «Актом на списання основних засобів» або «Актом на списання автотранспортних засобів».

Комісія, призначена на вказівку керівника, складає акти у двох примірниках. Один із примірників передається до бухгалтерії, а інший залишається у матеріально-відповідальній особи. Цей другий примірник служить основою для оприбуткування залишених матеріалів та запчастин, які залишаються після списання (ліквідації) об'єкта основних засобів.

Синтетичний облік основних засобів використовуються наступні реєстри:

- Журнал ордер №13 при журнально–ордерній формі обліку;
- Журнал № 4 при журнальній формі обліку;
- Машинограма з обліку основних засобів – при автоматизованій формі обліку.

В даних реєстрах узагальнюється інформація про наявність і рух основних засобів, їх знос та капітальні інвестиції. Записи ведуться на підставі первинних документів та зведених реєстрів.

Якщо розглядати порядок відображення інформація про основні засоби у звітності, то варто відмітити, що такі дані наводяться у формі 1 «Звіт про фінансовий стан (Баланс)» у розділі I «Необоротні активи» (рядках 1010–12) та у формі 5 «Примітки до річної фінансової звітності» у II розділі. У рядку 1011 відображається первісна вартість основних засобів та інших необоротних матеріальних активів. У рядку 1012 сума їх зносу. У рядку 1010 відображається залишкова вартість основних засобів, яка визначається, як різниця між рядками 1011 та 1012.

У фінансовій звітності, у рядку 1005 під назвою «Незавершені капітальні інвестиції» відображається вартість непризначених на дату балансу капітальних інвестицій в необоротні активи. Це включає витрати на будівництво, реконструкцію, модернізацію та інші поліпшення, які збільшують первісну (переоцінену) вартість необоротних активів. У розділі «Примітки до фінансової звітності» подробиці щодо кожної групи основних засобів наводяться окремо.

2.3. Аналітичний і синтетичний облік основних засобів

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» визначає методологію обліку та порядок розкриття основних засобів у фінансовій звітності. Відповідно до цього стандарту, облік орендованих чи наданих в оренду основних засобів регулюється Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 14 «Оренда».

Аналітичний облік основних засобів у ПрАТ "ВП «ТЕХМАШ» включає в себе відображення технічних та економічних характеристик об'єкта, його місцезнаходження, первісну та переоцінену (індексовану) вартість, а також норму амортизації (норму зносу). Аналітичний облік фіксує всі зміни, що відбулися протягом періоду експлуатації основних засобів.

Рахунок 10 «Основні засоби» призначений для систематичного обліку та

узагальнення інформації щодо наявності та руху власних або отриманих у фінансовій оренді об'єктів, а також орендованих цілісних майнових комплексів, які включаються до складу основних засобів, а також об'єктів інвестиційної нерухомості.

За дебетом рахунку 10 відображається:

1. Надходження основних засобів на баланс підприємства, включаючи придбані, створені та отримані безоплатно. Ці об'єкти обліковуються за їх первісною вартістю.

2. Сума витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, додаткове обладнання, реконструкція тощо), які призводять до збільшення майбутніх економічних вигід, очікуваних від використання об'єкта.

3. Сума дооцінки вартості об'єкта основних засобів.

4. Сума уцінки основних засобів.

5. Сума створеного забезпечення, зокрема на передбачену законодавством рекультивацію порушених земель.

За кредитом рахунку 10 відображається:

1. Вибуття основних засобів внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом.

2. Сума уцінки основних засобів в разі часткової ліквідації об'єкта основних засобів.

За дебетом рахунку 10 відображається надходження (придбаних, створених, безоплатно отриманих) основних засобів на баланс підприємства, які обліковуються за первісною вартістю, сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигід, первісно очікуваних від використання об'єкта; сума дооцінки вартості об'єкта основних засобів, за кредитом — вибуття основних засобів внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом, а також у разі часткової ліквідації об'єкта основних засобів, сума уцінки основних засобів. За

дебетом рахунку 10 також відображається сума створеного забезпечення, зокрема на передбачену законодавством рекультивацію порушених земель.

Рахунок 10 «Основні засоби» має такі субрахунки:

100 «Інвестиційна нерухомість»

101 «Земельні ділянки»

102 «Капітальні витрати на поліпшення земель»

103 «Будинки та споруди»

104 «Машини та обладнання»

105 «Транспортні засоби»

106 «Інструменти, прилади та інвентар»

107 «Тварини»

108 «Багаторічні насадження»

109 «Інші основні засоби»

На субрахунку 100 «Інвестиційна нерухомість» проводять облік наявності та руху об'єктів інвестиційної нерухомості. На субрахунку 101 «Земельні ділянки» ведеться облік земельних ділянок.

На субрахунку 102 «Капітальні витрати на поліпшення земель» проводять облік капітальних вкладень у поліпшення земель (меліоративні, осушувальні, іригаційні та інші роботи).

На субрахунку 103 «Будинки та споруди» ведеться облік наявності та руху будинків, споруд, їх структурних компонентів та передавальних пристроїв, а також житлових будівель.

На субрахунках 104 «Машини та обладнання», 105 «Транспортні засоби», 106 «Інструменти, прилади та інвентар» ведеться облік відповідно машин та обладнання, транспортних засобів, інструментів, приладів та інвентарю. На субрахунках 107 «Тварини» та 108 «Багаторічні насадження» ведеться облік довгострокових біологічних активів, в тому числі багаторічних насаджень, які не пов'язані із сільськогосподарською діяльністю. На субрахунку 109 «Інші основні засоби» ведеться облік основних засобів, які не включені до інших субрахунків рахунку 10.

Рахунок 15 «Капітальні інвестиції» призначений для обліку витрат на придбання або створення матеріальних і нематеріальних необоротних активів.

151 «Капітальне будівництво»

152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»

153 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів»

154 «Придбання (створення) нематеріальних активів»

155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів»

За дебетом рахунку 15 «Капітальні інвестиції» відображається збільшення зазначених витрат на придбання або створення матеріальних та нематеріальних необоротних активів, за кредитом — їх зменшення (введення в дію, прийняття в експлуатацію придбаних або створених нематеріальних активів тощо).

На субрахунку 151 «Капітальне будівництво» відображаються витрати на будівництво, що здійснюється як господарським, так і підрядним способом для власних потреб підприємства. На цьому субрахунку також ведеться облік устаткування, що підлягає монтажу в процесі будівництва.

Субрахунок 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів» призначений для обліку витрат на придбання або виготовлення власними силами матеріальних активів, облік яких ведеться на рахунку 10 «Основні засоби» (крім об'єктів будівництва та основного стада).

На субрахунку 153 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів» відображаються витрати підприємства (організації, установи) на придбання або виготовлення власними силами матеріальних активів, облік яких ведеться на рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи»

На субрахунку 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів» відображаються витрати підприємства на придбання або створення власними силами активів, облік яких ведеться на рахунку 12 «Нематеріальні активи».

На субрахунку 155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів» ведеться облік витрат на придбання або вирощування (створення) довгострокових біологічних активів, облік яких ведеться на рахунку 16 «Довгострокові біологічні активи», у тому числі на вирощування незрілих

довгострокових біологічних активів, та формування основного стада робочої і продуктивної худоби (крім тварин, які обліковуються на рахунку 21 «Поточні біологічні активи»).

Придбаний об'єкт основного засобу зараховується на баланс за первісною вартістю (табл. 2.1.)

Таблиця 2.1 – Бухгалтерські проведення щодо обліку надходження основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
Отримано обладнання	152	631
Відображено податковий кредит із ПДВ	641	631
Отримано транспортні послуги	152	631
Отримано роботи з установки, монтажу і налагодження обладнання	152	631
Оплачено постачальникам вартість обладнання, послуг і робіт	631	311
Відображено заробітну плату з нарахуваннями ЄСВ працівників, зайнятих установкою і монтажем	152	66,65
Відображено вартість матеріалів, використаних при установці	152	20
Введено обладнання в експлуатацію	104	152

Отримання основних засобів шляхом їх обміну на інші об'єкти основних засобів визначається відповідно до їх схожості або відмінності.

У випадку обміну подібними об'єктами основних засобів, первісна вартість отриманого об'єкта залежить від того, чи перевищує залишкова вартість переданого об'єкта його справедливую вартість.

Важливо враховувати, що виняток становлять об'єкти нерухомості, оскільки їхня ціна менше залежить від терміну експлуатації. Загальний порядок визначення первісної вартості об'єкта, отриманого шляхом обміну, приведений на схемі (рис. 2.2).

Рис. 2.2 – Схема визначення первісної вартості основних засобів, отриманих шляхом обміну

В разі придбання основних засобів шляхом їх обміну на інші об'єкти основних засобів, визначення первісної вартості отриманого об'єкта залежить від його схожості чи відмінності від переданого об'єкта.

Щоб оцінити отриманий об'єкт, порівнюють залишкову вартість переданого об'єкта з його справедливою вартістю. Визначення справедливої вартості можливе шляхом оцінки аналогічного нового об'єкта, за винятком об'єктів нерухомості, чия ціна мало залежить від терміну експлуатації. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта дорівнює або менше його справедливої вартості, то первісна вартість отриманого об'єкта буде дорівнювати залишковій вартості переданого об'єкта, відповідно до пункту 12 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Договірна вартість подібних об'єктів, як правило, дорівнює справедливій.

У випадку, коли залишкова вартість переданого об'єкта перевищує його справедливу вартість, відповідно до пункту 12 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», первісна вартість отриманого об'єкта, отриманого в обмін на подібний об'єкт, визначається як справедлива вартість переданого об'єкта. Ця ситуація може виникнути у випадку,

коли уцінка об'єкта не була проведена вчасно і залишкова вартість не відображає його поточну ринкову вартість.

Звісно, існують ситуації, коли договірна ціна може бути нижчою за справедливу. У таких випадках для обліку рекомендується припускати, що договірна вартість вважається справедливою. Перевищення залишкової вартості об'єкта над його справедливою (тобто договірною) вартістю, згідно з пунктом 12 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», включається до витрат підприємства.

У випадку отримання об'єкта безоплатно, визнання його як об'єкта основних засобів здійснюється при введенні в експлуатацію. Безоплатна передача об'єкта може мати місце за ініціативою підприємства чи за рішенням органів влади і державного управління, а також у рамках цільового фінансування. Згідно з пунктом 10 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», первісна вартість безоплатно отриманих основних засобів дорівнює їхній справедливій вартості на момент отримання.

При отриманні об'єктів основних засобів безоплатно, дохід не визнається, а їхня вартість відображається на субрахунку 424 «Безоплатно одержані необоротні активи». У цьому випадку амортизація безоплатно отриманих активів визнається доходом, і цей дохід відображається за кредитом на субрахунку 745 «Дохід від безоплатно одержаних активів» (дебет рахунку 131 – кредит рахунку 745). Отже, амортизація цих активів не враховується серед витрат.

Бухгалтерські проведення щодо обліку безоплатно одержаних основних засобів наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Кореспонденція рахунків з обліку безоплатно одержаних основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
1. Відображено вартість безоплатно одержаних основних засобів	152	424
2. Зараховано до складу основних засобів	10	152
3. Відображено дохід у сумі нарахованої амортизації	424	745

Первісною вартістю основних засобів, внесених до статутного капіталу підприємства, відповідно до п. 10 НП(С)БО 7, визнається погоджена із засновниками (учасниками) підприємства їхня справедлива вартість, тобто вартість, зазначена в установчих документах. В бухгалтерському обліку надходження основних засобів як внесок до статутного капіталу відображається наступним чином (див. табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Кореспонденція рахунків з обліку надходження основних засобів, внесених засновниками до статутного капіталу

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
1. Відображено внесок до статутного капіталу	46	40
2. Одержано об'єкт основних засобів як внесок до статутного капіталу (якщо об'єкт не потребує монтажу)	10	46

Облік операцій з поліпшення основних засобів. Основним документом, що регламентує питання відображення в бухгалтерському обліку витрат на ремонт основних засобів, є НП(С)БО 7 (п. 14 та 15). Ремонти умовно поділяють на два типи:

— поточні ремонти здійснюються за необхідності і виконуються в основному власними силами. До поточних ремонтів належать дрібні роботи щодо заміни або ремонту окремих зношених деталей, вузлів машин, обладнання, елементів конструкції будівель та споруд, а також профілактичні ремонти й огляди для підтримки об'єктів у первісному робочому стані;

— капітальні ремонти здійснюються з періодичністю понад один рік, при цьому здійснюються повне розбирання, заміна або відновлення всіх зношених деталей, вузлів. Капітальні ремонти поліпшують об'єкти основних засобів та призводять до зростання майбутніх економічних вигод (модернізація, модифікація, добудова, реконструкція та ін.) від використання об'єктів.

Ремонтні роботи організовуються і проводяться підрядним і господарським способами.

Підрядний спосіб полягає в тому, що для проведення ремонтів залучаються спеціалізовані ремонтні підприємства й інші сторонні організації, які виконують ремонти за договорами.

Господарський спосіб передбачає виконання ремонтних робіт власними силами та ресурсами підприємства. Облік ремонтів, які виконуються за допомогою підрядного способу, здійснюється на підставі укладених договорів чи наряд-замовлень. Передача основних засобів для проведення ремонтних робіт оформляється накладною-вимогою. Після завершення ремонту обладнання приймається за актом, який фіксує факт завершення робіт та їх відповідність умовам договору.

Розрахунки з підрядчиками за капітальний ремонт обладнання проводиться згідно з рахунками за повністю закінчені ремонтні роботи по об'єкту в цілому відповідно до вартості ремонту. До рахунків прикладаються акти приймання виконаних робіт.

Рішення про характер і ознаки проведених робіт на підприємстві, а саме спрямовані вони на підвищення техніко-економічних можливостей об'єкта (такі як модернізація, модифікація, добудова, реконструкція) з метою отримання у майбутньому додаткових економічних вигід, чи здійснюються для забезпечення придатності об'єкта для використання та отримання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигід від його використання, приймається керівником підприємства з урахуванням результатів аналізу поточної ситуації та значущості зазначених витрат. Наприклад, якщо заміна окремих важливих компонентів (частин) основних засобів (таких як двигуни і т.д.) передбачається, і термін корисного використання цих компонентів відрізняється від терміну корисного використання основних засобів, до яких вони належать, то така заміна може бути розглянута як заміна об'єкта основних засобів. У цьому випадку заміна такого компонента відображається як капітальні інвестиції у придбання нового об'єкта основних засобів, а замінений об'єкт списується.

Бухгалтерські проведення щодо обліку капітального ремонту основних засобів показано в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Кореспонденція рахунків з обліку капітального ремонту основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Капітальний ремонт основних засобів господарським способом		
Списано вартість матеріалів, використаних при проведенні капітального ремонту	151	205
Нараховано заробітну плату робітникам	151	661
Нараховано ЄСВ на фонд оплати праці працівників, зайнятих на капітальному ремонті основних засобів	151	651
Відображено вартість послуг сторонньої організації	151	631
Сплачено вартість послуг сторонньої організації	631	311
Відображено збільшення первісної вартості основних засобів після капітального ремонту	10	151
Капітальний ремонт основних засобів підрядним способом		
Перераховано попередню оплату вартості послуг підрядної організації	371	311
Відображено податковий кредит з ПДВ	641	644
Підписано акт виконаних робіт з підрядною організацією, що здійснювала капітальний ремонт	152	631
Списано суму раніше нарахованого податкового кредиту з ПДВ	644	631
Відображено залік заборгованостей	631	371
Відображено збільшення вартості основних засобів	10	152

Витрати на удосконалення основних засобів, спрямовані на відновлення очікуваних майбутніх економічних вигід від їх використання, розглядаються як капітальні інвестиції, за умови, що балансова вартість активу не перевищує суму його очікуваного відшкодування. Очікуване відшкодування оцінюється як найвища з двох оцінок: чиста вартість реалізації або теперішня вартість майбутніх чистих грошових потоків від використання основних засобів, включаючи їх ліквідаційну вартість. Витрати на капітальний ремонт об'єкта основних засобів визнаються витратами звітного періоду. Витрати на ремонт можуть бути визнані капітальними інвестиціями, якщо ціна придбання активу вже відображає зобов'язання (необхідність) підприємства здійснити в майбутньому витрати для приведення активу до стану, в якому він придатний для використання. Наприклад,

у разі придбання будівлі, яка потребує ремонту, витрати на ремонт приймаються на збільшення первісної вартості цієї будівлі до суми, яка може бути відшкодована від використання будівлі в майбутньому.

Згідно з пунктом 14 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», витрати, спрямовані на поліпшення основних засобів і призводять до збільшення очікуваних майбутніх вигод від об'єкта, включаються до капітальних інвестицій і призводять до збільшення первісної вартості основних засобів. Основою для визнання таких витрат капітальними інвестиціями є збільшення очікуваного терміну корисного використання об'єкта, збільшення кількості або якості продукції, яку виробляє цей об'єкт.

Бухгалтерські проведення щодо обліку поточного ремонту основних засобів показано в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Бухгалтерські проведення щодо обліку поточного ремонту основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Поточний ремонт об'єкта основних засобів підрядним способом		
Перераховано передоплату за ремонтні роботи, виконані підрядною організацією	371	311
Відображено податковий кредит з ПДВ	641	644
Підписано акт виконаних робіт з підрядною організацією і відображено витрати з ремонту	91, 92, 93	631
Списано суму раніше відображеного податкового кредиту з ПДВ	644	631
Відображено залік заборгованостей	631	371
Списано ремонтні витрати на фінансовий результат	791	92
Поточний ремонт об'єкта основних засобів господарським способом		
Списано вартість матеріалів для поточного ремонту	91, 92,93	20
Нараховано заробітну плату працівникам	91, 92,93	661
Нараховано ЄСВ на заробітну плату	91, 92,93	651
Списано ремонтні витрати на фінансовий результат	791	91, 92,93

Вилучення необоротних активів може мати місце з різних причин, таких як безоплатна передача, невідповідність критеріям визнання активом, ліквідація чи

вибуття для продажу. У цьому випадку вартість активу виключається з балансу підприємства, а сума дооцінки даного активу відображається на рахунку нерозподіленого прибутку.

У разі часткової ліквідації об'єкта основних засобів його первісна (переоцінена) вартість та знос зменшуються відповідно на суму первісної (переоціненої) вартості та зносу ліквідованої частини об'єкта. На необоротні активи, утримувані для продажу, у т.ч. необоротні активи, що входять до групи вибуття, амортизація не нараховується.

Бухгалтерські проводки щодо ліквідації основних засобів наведено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Бухгалтерські проведення щодо ліквідації основних засобів

Господарська операція	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Списано знос основних засобів	13	10
Віднесено до витрат залишкову вартість основних засобів	976	10
Понесено витрати на ліквідацію (зарплата з нарахуваннями ЄСВ працівників)	976	65, 66
Оприбутковано запаси, отримані від ліквідації основних засобів	20	746

У разі планованого продажу необоротних активів та очікуваного завершення цього процесу протягом року з моменту прийняття рішення, згідно зі стандартами бухгалтерського обліку, такі активи можуть бути визнані як утримувані для продажу. Це означає, що ці активи вилучаються зі звичайної діяльності підприємства та визнаються окремо в балансі. Також їхні балансові значення можуть бути скориговані до оцінки ринкової вартості чи суми, яку очікується отримати від їхнього продажу.

Цей підхід дозволяє ефективніше відображати ситуацію з необоротними активами, які призначені для продажу, і забезпечує відокремлене відображення їхньої реальної стоїмості та стану в балансі підприємства.

Діючим Планом рахунків для обліку цих об'єктів призначено субрахунок 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу» до рахунку 28 «Товари».

На необоротні активи, утримувані для продажу, у т.ч. необоротні активи, що входять до групи вибуття, амортизація не нараховується.

Різниця між ціною реалізації необоротних активів та їхньою балансовою вартістю, а також інші витрати, пов'язані з реалізацією (наприклад, витрати на транспортування, зберігання тощо), визначають фінансовий результат від реалізації. Цей результат може бути позитивним (прибутковим), якщо ціна реалізації вища за балансову вартість та інші витрати, або негативним (збитковим), якщо ціна реалізації нижча за суму витрат.

Облік операцій продажу необоротних активів, утримуваних для продажу, слід вести із застосуванням рахунків 712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів» і 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів».

Бухгалтерські проводки з продажу основних засобів наведено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Бухгалтерські проведення щодо продажу основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Переведено основних засобів до складу необоротних активів	286	10
Списано суму нарахованого зносу за об'єктом	131	105
Передано покупцю об'єкт основних засобів	377	712
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ виходячи з договірної вартості	712	641
Списано балансову вартість проданого об'єкта основних засобів	943	286
Отримано оплату від покупця за об'єкт основних засобів	311	377
Віднесено на фінансовий результат:		
— суму доходу від продажу об'єкта основних засобів	712	791
— балансову вартість проданого об'єкта основних засобів	791	943

Підприємство має право переоцінювати об'єкти основних засобів у випадках, коли залишкова вартість суттєво відрізняється від їхньої справедливої вартості на дату складання балансу. Переоцінка може виникнути внаслідок змін у ринкових умовах, значущих змін у технології, попиту на продукцію чи послуги підприємства, або інших обставин, що можуть впливати на вартість основних засобів.

Поріг суттєвості для переоцінки об'єктів основних засобів зазвичай встановлюється на рівні 10% відхилення їх залишкової вартості від справедливої вартості або 1% чистого прибутку (збитку) підприємства.

Необхідно відзначити, що при переоцінці одного об'єкта основних засобів на конкретну дату, всі об'єкти відповідної групи основних засобів піддаються переоцінці на ту саму дату. Подальші переоцінки основних засобів у групі, яка вже зазнала переоцінки, повинні проводитися регулярно, щоб їх залишкова вартість на дату балансу не суттєво відрізнялася від справедливої вартості.

Первісну (переоцінену) вартість об'єкта основних засобів може бути збільшено на суму індексації.

Індексація проводиться таким чином:

- визначається індекс переоцінки (шляхом ділення справедливої вартості об'єкта основних засобів на його залишкову вартість)
- визначається переоцінена (первісна) вартість та суму зносу об'єкта (для цього первісну вартість і суму зносу об'єкта множиться на отриманий індекс переоцінки).

Різниця між переоціненою (первісною) вартістю та сумою зносу і буде переоціненою залишковою вартістю об'єкта основних засобів.

У разі якщо залишкова вартість об'єкта дорівнює нулю, його переоцінена залишкова вартість визначається шляхом додавання справедливої вартості цього об'єкта до його первісної (переоціненої) вартості без зміни суми зносу об'єкта.

При цьому для об'єктів, що продовжують використовуватися, обов'язково визначається ліквідаційна вартість.

Різниця між сумою дооцінки вартості і сумою дооцінки зносу основних засобів зараховується на збільшення додаткового капіталу, а різниця між сумою уцінки вартості і сумою уцінки зносу включається до складу витрат (див. табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Кореспонденцію рахунків для відображення у обліку операцій з переоцінки основних засобів.

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Відображення результатів дооцінки основних засобів		
Дооцінка первісної вартості	10	411
Дооцінка зносу	411	131
Відображення результатів уцінки раніше недооцінюваних основних засобів		
Уцінка зносу	975	131
Уцінка залишкової вартості	975	10
Відображення результатів уцінки раніше дооцінених основних засобів		
Уцінка зносу	131	10
Уцінка залишкової вартості в межах суми попередніх дооцінок	411	10
Перевищення уцінки залишкової вартості об'єкта над попередніми дооцінками цього об'єкта	975	10
Відображення результатів дооцінки раніше уцінених основних засобів		
Дооцінка зносу основних засобів	10	131
Дооцінка залишкової вартості в межах попередніх уцінок, що були включені до складу витрат	10	746
Перевищення дооцінки залишкової вартості над сумою попередніх уцінок, що були включені до складу витрат	10	411
Відображення зменшення та відновлення корисності об'єктів основних засобів		
Втрати від зменшення корисності об'єктів основних засобів	972	131
Відновлення корисності об'єктів основних засобів після усунення причин попереднього зменшення їх корисності	131	742

Для проведення переоцінки основних засобів необхідне рішення керівника підприємства. Таке рішення повинно бути оформлено наказом або іншим розпорядчим документом. У цьому документі необхідно вказати, які саме об'єкти основних засобів підлягають переоцінці. Крім того, у наказі необхідно передбачити залучення незалежного оцінювача (Додаток А).

Результати переоцінки фіксуються згідно з інформацією, отриманою від оцінювача, що може бути представлена у формі довідки, акта чи іншого документа, який передбачений відповідними правилами для оцінювачів. Після цього формується первинний документ, на підставі якого проводиться відображення операції з переоцінки у бухгалтерському обліку.

2.4. Методика контролю основних засобів

На початковому етапі контролю основних засобів необхідно оцінити систему внутрішнього контролю на підприємстві, визначити методи перевірки та розробити програму контрольних процедур по суті.

При оцінці системи внутрішнього контролю необхідно перевірити наявність і дію розпорядчих документів, що закріплюють способи ведення обліку операцій, пов'язаних з рухом основних засобів; здійснити експертизу порядку документального оформлення фактів господарської діяльності; вивчити затверджені графіки і схеми документообігу; провести експертизу застосовуваної форми обліку; встановити, чи дотримується встановлений порядок підготовки та подання внутрішньої бухгалтерської звітності; узагальнити інформацію про склад, масштаби і характер операцій в періоді, що перевіряється.

Проведення контролю основних засобів розпочинається із оцінки збереження і перевірки наявності основних засобів на підприємстві.

Аудитор, виконуючи цю процедуру, повинен відповісти на наступні питання:

1. Чи призначені матеріально відповідальні особи за збереження об'єктів?
2. Чи укладені договори про матеріальну відповідальність із особами, які відповідають за збереження об'єктів?

3. Чи встановлені в приміщеннях пожежно-охоронні сигналізації?
4. Чи є наказ про призначення постійно діючої інвентаризаційної комісії?
5. Чи закріплений в обліковій політиці план проведення інвентаризацій основних засобів?
6. Чи проводяться інвентаризації основних засобів при зміні матеріально відповідальної особи?

Основну увагу аудитор приділяє якості проведення та оформлення результатів інвентаризацій, для чого перевіряє дотримання термінів підведення їх підсумків, оцінює якість підготовки інвентаризаційних описів.

Інвентаризацією встановлюється наявність та технічний стан об'єктів основних засобів, інвентарних карток, технічних паспортів утримуваних основних засобів та тих, що прийняті чи здані в оренду, на зберігання або у тимчасове використання. Зазвичай ця інвентаризація проводиться вибіркоким способом, і лише у разі виявлення суттєвих відхилень використовується повний перегляд. Результати проведеної інвентаризації порівнюються з даними інвентарних списків та карток обліку основних засобів, щоб виявити нестачі або надлишки (невраховані) основних засобів.

При виявленні розбіжностей між фактичними основними засобами в наявності і обліковими даними аудитор аналізує причини відхилень.

Рекомендується проводити аналіз наявності та стану активів на основі уточнених даних, отриманих під час інвентаризації.

При інвентаризації будівель, споруд та іншої нерухомості аудитор перевіряє наявність документів, що підтверджують право власності, зареєстроване в установленому порядку у відповідному органі юстиції.

Орендовані основні засоби має інвентаризувати орендодавець із складанням окремого опису, в якому дано посилання на документи, що підтверджують прийняття цих об'єктів на відповідальне зберігання або в оренду, дані про терміни оренди. Орендовані основні засоби відображають в інвентарних описах окремо щодо кожного орендодавця. Один примірник опису до складання річного звіту надсилають орендодавцеві.

Об'єкти основних засобів, які перебувають у лізингу або потребують ремонту, включаються до інвентаризаційного опису на підставі актів, накладних, квитанцій та інших документів, які підтверджують передачу цих майнових активів між підприємствами, включаючи переробні, ремонтні та обслуговуючі підприємства.

При інвентаризації проводиться огляд об'єктів за місцями зберігання і експлуатації. Якщо в її ході виявлені невраховані об'єкти, то аудитор повинен визначити причини, за якими основні засоби не відображені в обліку.

Предмети, що не придатні до експлуатації, відображаються в окремому інвентаризаційному описі.

Як показує досвід, типовими помилками, що виявляються при оцінці збереження і перевірці наявності основних засобів, є:

- не відображення на позабалансових рахунках вартості орендованого майна;
- оприбуткування основних засобів без наявності свідоцтва про реєстрацію права власності на цей актив;
- недотримання моменту переходу права власності від продавця до покупця, що призводить до недостовірного відображення основних засобів на балансових та позабалансових рахунках;
- відсутність документів, що характеризують технічний стан основних засобів;
- необґрунтоване списання недостачі основних засобів на витрати організації.

При контролі основних засобів необхідно:

- використовувати в якості нормативної бази міжнародні стандарти аудиту;
- враховувати призначення конкретних об'єктів основних засобів у складі майнового комплексу організації, а також їх роль в забезпеченні безперервності і ефективності виробничої та управлінської діяльності. При цьому слід аналізувати показники, розраховані не тільки по основних засобах в цілому, але і по їхніх групах і ключових об'єктах (наприклад, коефіцієнти зносу, фондвіддачі і т.д.);

- встановлювати кількісний вплив операцій з основними засобами (насамперед великих) на фінансовий стан і фінансові результати організації;

- враховувати певну обмеженість, умовність інформації, що міститься в бухгалтерській звітності. За даними балансу, наприклад, важко судити про реальну ринкову вартість основних засобів, а за інформацією про величину нарахованої за рік амортизації можна отримати лише приблизні оцінки ступеня їх зношеності і тільки в тому випадку, якщо застосовується метод рівномірного нарахування амортизації.

Результативність інвентаризації підвищується при використанні аналітичних процедур пооб'єктної оцінки стану активів. Для цього перевіряють відповідність фактичного стану об'єктів технічним характеристикам, зазначеним у технічних паспортах, формулярах та іншій документації, а також здатність виконувати задані функції з урахуванням фактичного терміну служби.

Ці висновки слід враховувати при виконанні наступної процедури – перевірки дотримання віднесення вимог щодо майна до об'єктів основних засобів (Додаток Б).

При даній перевірці для цілей бухгалтерського обліку необхідно керуватися критеріями, встановленими Національним положенням (Стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Зокрема, аудитор повинен перевірити одноразове виконання умов використання об'єктів основних засобів:

- порядок використання у виробництві чи для забезпечення управлінських потреб організації;

- використання протягом тривалого часу, тобто строку корисного використання, тривалістю понад 12 місяців або звичайного операційного циклу, якщо він перевищує 12 місяців;

- чи передбачається подальший перепродаж цих активів;

- зазначені основні засоби можуть приносити організації економічні вигоди (дохід) у майбутньому.

Під час дослідження необхідно звернути увагу на вартість об'єктів, що підлягають обліку у складі об'єктів основних засобів та порівняти її з вартістю,

передбаченою в Наказі про облікову політику. Аудиторів необхідно уточнити, чи не обліковують на рахунках обліку основних засобів предмети, облік яких повинен здійснюватися у складі малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Аудитор повинен вивчити у Наказі про облікову політику підприємства інформацію щодо термінів корисного використання необоротних активів. При цьому вони мають відповідати термінам, що містяться у Податковому кодексі України.

Документальне оформлення та обліку основних засобів перевіряють порівнюючи дані аналітичного обліку з інформацією, що міститься у первинних документах. При цьому, серйозна увага має бути приділена експертизі договорів, якими оформлено придбання права власності на об'єкти капітальних вкладень.

Договори, які найчастіше використовуються – це договір купівлі–продажу (в тому числі договір поставки), договір підряду.

Слід звернути увагу на безоплатне надходження основних засобів. Зокрема при прийнятті таких об'єктів до обліку основних засобів повинна документально підтверджуватися їх справедлива вартість. При введенні в експлуатацію об'єктів, що надійшли як внесок до статутного капіталу, необхідні документи, в яких обумовлюється узгоджена між засновниками (учасниками) оцінка об'єктів.

При цьому, при перевірці надходження основних засобів у порядку їхньої безоплатної передачі встановлюють наявність відповідних актів прийому–передачі зазначених активів, їх технічний стан та своєчасність оприбуткування і закріплення за матеріально відповідальними особами.

Під час перевірки правильності та своєчасності оприбуткування основних засобів, що надійшли, встановлюють правильність оформлення акта приймання–передачі основних засобів, а також правильність відображення таких операцій на рахунках фінансового обліку.

Важливо перевірити, наскільки правильно оформлено документацію щодо осіб, відповідальних за збереження основних засобів, чи є книги (списки) необоротних активів у структурних підрозділах, місцях їх експлуатації тощо.

Під час аналізу об'єктів основних засобів важливо визначити наявність

технічних паспортів та перевірити коректність інвентарного обліку в бухгалтерських книгах або картках цих активів. Також слід оцінити обґрунтованість та економічну доцільність у випадку безоплатної передачі основних засобів. У ході перевірки обов'язково дослідити правила відображення результатів переоцінки, оскільки цей процес може відрізнитися для об'єктів, які переоцінюються вперше і повторно, і має суттєвий вплив на бухгалтерський облік цих операцій. В рамках перевірки правильності встановлення вартості об'єктів основних засобів, аудитор перевіряє порядок і правильність проведення переоцінки активів. Основними документами, що їх перевіряє аудитор в даному випадку, є:

- наказ керівника підприємства (або вищої організації) про проведення переоцінки основних засобів (усіх або окремих груп);
- документи, які підтверджують ринкову вартість об'єктів, що переоцінюються, за станом на дату переоцінки;
- аналітичні документи, які підтверджують перерахунок вартості об'єктів основних засобів.

Проведення переоцінки перевіряють для всіх видів діючих основних засобів, а також тих, що перебувають на консервації, в резерві, запасі чи незавершеному будівництві, основних засобів, що підготовлені в установленому порядку актами на списання.

Необхідно виявити чи правомірно переоцінено об'єкти, чи справді залишкова вартість суттєво відрізняється від справедливої, чи правильно визначено при цьому суму зносу. Також важливо переконатися, що об'єкти використовуються згідно з їхнім призначенням, оцінити застосовані методи амортизації та їхню ефективність. Детально вивчити відомості про розрахунки сум амортизації та перевірити відповідні записи в Головній книзі підприємства.

Під час перевірки витрат на ремонт основних засобів слід удосконалити правильність обліку та віднесення витрат. Для цього необхідно перевірити наявність відповідної первинної документації, такої як плани і кошториси ремонту, акти прийому-передачі виконаних робіт, договори підряду, акти

технічного огляду будівель та споруд. Також важливо оцінити правильність та своєчасність складання цих документів. Перевірити, чи правильно сформовані витрати за статтями витрат, і чи не були завищені норми витрат на матеріали та розцінки на оплату праці для ремонтних робіт.

Після аналізу первинної документації, аудитор визначає доцільність і законність операцій з ремонту основних засобів. Якщо ремонтні роботи здійснювались підрядним способом, аудитор перевіряє договори підряду та їхні умови, включаючи об'єкти, що підлягали ремонту, терміни виконання та інші умови. Додатково, аудитор аналізує вартісні характеристики ремонтів для всіх об'єктів і порівнює їх з встановленими нормами. Це допомагає визначити, чи витрати на ремонт відповідають прийнятним стандартам та чи не відхиляються від встановлених нормативів.

Якщо ж ремонт виконувався господарським способом, то слід перевірити правильність формування затрат на виконані роботи.

Також необхідно встановити, чи включенні до первісної вартості об'єкта основних засобів витрати, які призводять до збільшення економічних вигод у майбутньому. І чи не капіталізовані витрати на ремонт, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані. Звертається увага на документальне оформлення, зокрема правильність складеного кошторису на проведення ремонтних робіт та відображення в інвентарній картці інформації про проведений ремонт.

Необхідно встановити, чи ведуть аналітичний облік основних засобів, тобто перевірити наявність і правильність оформлення інвентарних карток.

Дані, вказані в інвентарних картках, мають відповідати інформації, що міститься у первинних документах. Окрім того, слід перевірити документацію, на підставі якої проводять ремонти (дефектні відомості, плани ремонтних робіт, кошториси).

Потім аудитор повинен перевірити відповідність даних аналітичного і синтетичного обліку основних засобів на певну дату, шляхом підрахунку вартості основних засобів усередині кваліфікаційних груп і встановлення правильності

обліку залишків, виведених у картках руху основних засобів за окремими групами.

На етапі перевірки обліку орендованих основних засобів аудитор проводить наступні дії:

1. Перевіряє наявність угод на оренду. Аудитор перевіряє наявність та зберігання угод на оренду, визначає їхні умови та терміни дії.

2. Визначає вид оренди. Встановлює, чи є угода операційною чи фінансовою орендою, оскільки це може вплинути на облік та фінансові звіти.

3. Перевіряє ставки орендної плати. Аудитор перевіряє правильність та обґрунтованість ставок орендної плати відповідно до умов угоди та вимог стандартів бухгалтерського обліку.

4. Проводить аналіз порядку ремонту та повернення основних засобів. Визначає, чи дотримується орендар порядку ремонту та в поверненні майна орендодавцю відповідно до умов угоди.

5. Перевіряє відображення витрат. Визначає, чи вірно відображаються витрати на утримання орендованого майна у фінансових звітах.

6. Досліджує достовірність формування фінансових результатів. Аудитор перевіряє, чи відображаються правильно фінансові результати, пов'язані з здачею майна в оренду.

Ці дії допомагають забезпечити коректний облік та представлення інформації щодо орендованих основних засобів у фінансовій звітності.

При здійсненні перевірки правильності обліку лізингових операцій аудитор вивчає обґрунтованість і правильність укладання договору лізингу, де має бути передбачено виконання договірних зобов'язань, склад, вартість та порядок передачі у лізинг майна, розмір лізингових платежів; термін лізингу та інших зобов'язань, уведених до договору лізингу. Крім того, перевіряють правильність визначення вартості майна, що передають у лізинг та лізингового платежу.

Перевірці підлягають також операції зі списання основних засобів. Дані активи вибувають унаслідок старіння, зносу, стихійних лих, нестач, розкрадань, реконструкції і заміни малоефективних об'єктів, а також продажу, безоплатної

передачі і т.д.

Аудитор, досліджуючи вибуття об'єктів основних засобів, здійснює наступні дії:

1. Причини вибуття. Аудитор з'ясовує причини, які призвели до вибуття об'єктів. Це може бути пов'язано з технічною застарілістю, фізичним зносом, ліквідацією підприємства або іншими обставинами.

2. Перевірка з первинними документами. Аудитор порівнює дані про фактичне вибуття об'єктів із первинними документами, такими як накладні, акти ліквідації, протоколи засідань комісій та інші документи, що підтверджують факт вибуття.

3. Оприбуткування матеріалів. Аудитор перевіряє, чи є належні матеріали, отримані внаслідок ліквідації об'єкта, дійсно придатними до використання. Він також перевіряє правильність оприбуткування цих матеріалів у бухгалтерському обліку.

4. Обґрунтованість списання. Аудитор досліджує обґрунтованість рішення про списання об'єкта. Це включає в себе перевірку технічного стану, економічної доцільності ліквідації та відповідність прийнятим процедурам і вимогам законодавства.

5. Своєчасність і повнота ліквідаційних дій. Аудитор переконується, що ліквідаційні дії були проведені своєчасно та в повному обсязі відповідно до законодавчих вимог.

При списанні необоротних матеріальних активів у випадку морального або фізичного зносу потрібно перевірити, чи оприбутковані на рахунках обліку деталі, вузли, та інші матеріали об'єкту, що списують, за ціною їх можливого використання.

Крім того, додатковим завданням перевірки є вивчення суми втрат підприємства, які пов'язані із вибуттям майна у вигляді втрат від непередбачених обставин: крадіжки, пожежі, стихійного лиха тощо.

При продажі необоротних активів, обов'язково слід впевнитися, що підприємство дотримується всіх податкових обов'язків, пов'язаних з

оподаткуванням прибутку від продажу активів та ПДВ, та перевірити, чи операції щодо продажу та списання необоротних активів відповідають вимогам податкового та бухгалтерського законодавства.

На завершальному етапі аудитор аналізує виявлені помилки і порушення. Суттєвість помилок оцінюється кількісно і якісно. Для кількісної оцінки аудитор порівнює виявлені помилки з рівнем суттєвості, встановленим на стадії планування. При якісній оцінці аудитор керується власним практичним досвідом та знаннями. Узагальнює результати перевірки, оформляє висновки аудиту та надає рекомендації щодо усунення наявних недоліків облікового процесу та їх оптимізації.

Висновки до розділу 2

В другому розділі було розглянуто організацію первинного, аналітичного та синтетичного обліку основних засобів, облік надходження, ремонту та вибуття основних засобів та контроль за використанням основних засобів.

Одиницею обліку основних засобів у ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» є об'єкт основних засобів. Згідно з наведеним визначенням, об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод від використання цього об'єкта, і його вартість може бути достовірно визначена. Це відображає ключові критерії визнання активу за бухгалтерськими стандартами.

Такий підхід встановлює, що основний засіб визнається як актив лише в тому випадку, якщо він володіє економічною цінністю для підприємства та його вартість може бути надійно визначена.

Аналітичний та синтетичний облік основних засобів у ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» відображає технічну і економічну характеристики об'єкта, його місцезнаходження, первісну оцінку і переоцінку (індексацію), а також норму амортизованих відрахувань (норму зносу). В фінансовому обліку відображають всі зміни, які відбулися за час експлуатації основних засобів.

Методика та організація облікового процесу руху основних засобів на підприємстві включає в себе ряд важливих етапів та завдань. Основні аспекти цього процесу можуть бути наступними:

1. Контроль за зберіганням основних засобів (систематичний моніторинг за станом та місцезнаходженням основних засобів для уникнення їх втрат чи пошкоджень);
2. Документальне оформлення надходження та переміщення основних засобів (забезпечення правильного та своєчасного оформлення документів при отриманні нових об'єктів, переміщенні їх всередині підприємства, а також вибутті);
3. Відображення зносу (щомісячне відображення зносу основних засобів в обліку відповідно до встановлених правил та стандартів);

4. Відображення витрат на ремонт (документальне відображення витрат, пов'язаних із ремонтом та технічним обслуговуванням основних засобів);

5. Ліквідація та визначення результатів від неї (своєчасне відображення в обліку ліквідації основних засобів та визначення фінансових результатів від цього процесу);

6. Виявлення зайвих та морально застарілих об'єктів (проведення періодичних оглядів та аналізу для виявлення застарілих чи зайвих основних засобів та прийняття рішень щодо їх подальшої долі).

Ці кроки допомагають підприємству ефективно управляти своїм майном та забезпечити належний контроль за рухом основних засобів.

3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ МЕТОДИКИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

3.1. Аналіз основних засобів

У процесі аналізу основних засобів серйозну увагу приділяють показникам їхньої структури. Для цього спочатку оцінюють потужність обладнання і те, чи воно відповідає профілю підприємства. Необхідно зазначити, що експлуатація основних засобів впливає на поліпшення всіх його показників: зменшення собівартості, ріст продуктивності праці та фондівіддачі, економію капітальних вкладень, збільшення виробництва продукції тощо.

Аналіз вартості та змін вартості основних засобів за різні періоди є важливим елементом фінансового управління підприємством. Порівняння цих змін із динамікою вартості продукції чи обсягів виробництва дозволяє отримати інформацію про ефективність використання основних засобів у виробничому процесі. Ключові аспекти цього аналізу включають:

1. Порівняння темпів росту вартості основних засобів з темпами росту виробництва чи продукції. Кінцевий показник повинен вказувати на більший рівень ефективності та доцільності використання майнових ресурсів.

2. Оцінка, наскільки зміни вартості основних засобів відображаються на виробничих показниках. Це може включати порівняння обсягів виробництва, які обслуговуються цими основними засобами, та взаємозв'язок між інвестиціями у засоби виробництва та обсягами виробництва.

3. Урахування економічних умов та труднощів, характерних для нашої країни. Врахування таких умов може змінювати тенденції та впливати на стратегії управління основними засобами.

Аналізуючи стан основних засобів, розраховують коефіцієнт зносу основних засобів та вивчають його динаміку за певні періоди. Також досліджують коефіцієнти вибуття, оновлення основних засобів тощо. Зменшення цих показників вказує на важливі проблеми з поновленням основних засобів на підприємствах, зокрема нестачу коштів на фінансування цих потреб.

Проведемо аналіз складу та структури основних засобів на прикладі виробничого підприємства – ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» (табл. 3.1).

Оцінюючи дані, що наведені в таблиці, можна сказати, що протягом досліджуваного періоду відбулися зміни в складі та структурі основних засобів підприємства. Так, вартість основних засобів за досліджуваний період зменшилась на підприємстві на 2 394 тис. грн. Підприємство має в наявності такі види основних засобів: будинки; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар та інші необоротні матеріальні активи.

Таблиця 3.1 – Аналіз складу та структури основних засобів ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ»

№ п/п	Найменування групи основних засобів	Абсолютні величини, тис. грн.		Питома вага, %		Відхилення (+, –)	
		2019 р.	2020 р.	2019 р.	2020 р.	в абсолютних величинах, тис. грн.	у питомій вазі, %
1	Земельні ділянки	0	0	0	0	0	0
2	Будівлі та споруди	9 014	9 177	39,6	45,1	163	5,5
3	Машини та обладнання	5 676	5 088	24,9	25,0	– 588	0,1
4	Транспортні засоби	7 660	5 829	33,7	28,6	– 1 831	– 5,1
5	Інструменти, прилади, інвентар	405	267	1,8	1,3	– 138	– 0,5
Разом		22 755	20 361	100	100	– 2 394	–

Основні засоби протягом 2020 року обліковувались у відповідності до НП(С)БО №7 «Основні засоби». Первісна вартість основних засобів у т.ч. МНМА станом на 01.01.2020 року складала 49944 тис.грн., знос 27189 тис. грн., залишкова вартість 22755 тис. грн. Сума нематеріальних активів склала 166 тис. грн. В 2020 році основні засоби придбані на суму 3679 тис.грн., введено в експлуатацію 3679 тис. грн. Капітальне будівництво та модернізація 14018 тис. грн. придбані МНМА –24.1 тис. грн., введено в експлуатацію МНМА –24.1 тис. грн. Вибуло за рік обладнання зношеного по залишковій вартості на суму 166

тис.грн. Станом на 31.12.2020 року первинна вартість основних засобів складає 52532 тис.грн., знос 32171 тис. грн., залишкова вартість 20361 тис. грн., нематеріальні активи 135 тис. грн. Ступінь зносу основних засобів складає 6 %, а ступінь використання 100%. Суттєвих змін у вартості основних засобів протягом звітнього періоду не відбувалось. У звітньому періоді суми амортизаційних відрахувань нараховувались прямолінійним методом з урахуванням норм встановлених п. п.138.3.3 Податкового кодексу України. Придбані (створені) основні засоби зараховувались на баланс підприємства за первісною вартістю. Орендовані основні засоби відсутні.

Отже, на прикладі цього господарюючого суб'єкта, характеризуючи рух основних засобів, можна зробити негативний висновок по підприємству, тобто є тенденції до зменшення виробництва і виробничих потужностей. Оцінивши рух та будову основних засобів, потрібно дослідити їхній технічний стан, оскільки від нього залежить ріст виробництва продукції підприємства.

Аналіз зносу допомагає підприємству розуміти, як швидко їхні основні засоби втрачають вартість та споживчу вартість, що є важливим для розробки стратегій управління активами та планування капіталовкладень.

Коефіцієнт зносу – цей показник використовується для визначення темпів фізичного та морального зносу основних засобів. Розрізняють два види зносу: фізичний та моральний.

1. Фізичний знос:

1.1. Тимчасовий фізичний знос – пов'язаний із зносом, який може бути усунений через проведення ремонтів або відновлювальних заходів. Це тимчасове зменшення технічних характеристик основних засобів, яке може бути виправлене.

1.2. Постійний фізичний знос – це накопичення зносу, який не може бути повністю усунений через ремонти або відновлення. Основні засоби поступово втрачають свою споживчу вартість та технічні якості.

2. Моральний знос:

2.1. Тимчасовий моральний знос – зв'язаний із знеціненням основних засобів через технологічний прогрес чи зміни виробничих стандартів. Це може відбутися швидше, ніж фізичний знос.

2.2. Постійний моральний знос – вказує на неповернення або постійне знецінення вартості основних засобів через фактори, які не можуть бути усунені. Це може включати моральне застаріння, втрату ринкової актуальності тощо. [73].

Моральний знос відображає втрату вартості основних засобів через застарілість або виходження з ладу у зв'язку з технічними чи економічними причинами, незалежними від фізичного зносу. Це явище може виникнути через новітні технології, зміни в ринкових умовах чи виробництві, а також через випуск нових, більш продуктивних або ефективних моделей. Впровадження нових, ефективніших та економічних технологій може призвести до швидкого застаріння старих обладнань, зростання обсягів виробництва та масове виготовлення можуть знизити витрати на виробництво нового обладнання, зменшуючи вартість.

Управління моральним зносом включає в себе стратегії оновлення та модернізації парку обладнання, аналіз технологічних тенденцій та ефективне планування обробки основних засобів для забезпечення максимальної ефективності та тривалості їх служби. [57].

Коефіцієнт зносу – визначає ту частину основних засобів, що її списано на витрати виробництва, розраховується за формулою:

$$K_z = O_{3zn} / O_{3pv} , \quad (1.1)$$

де O_{3zn} – сума зносу основних засобів; O_{3pv} – первісна вартість основних засобів на початок періоду.

$$K_z(2019) = 0,54$$

$$K_z(2020) = 0,61$$

Коефіцієнт зносу є важливим показником, який визначає ступінь фізичного зносу основних засобів за певний період часу. Він визначається як відношення фактичної втрати вартості основних засобів до їхньої первісної вартості. Вищий коефіцієнт зносу вказує на більший фізичний знос [57]. Порівняння значень коефіцієнта зносу на початок і кінець періоду дозволяє визначити тенденції у розвитку фізичного стану основних засобів. Врахування коефіцієнта зносу при

аналізі активів балансу дозволяє оцінити технічний стан основних засобів і визначити, чи необхідне їхнє оновлення. Застосування застарілих основних засобів може призвести до неконкурентоспроможності продукції підприємства через обмежені можливості застосування сучасних технологій.

Коефіцієнт придатності визначає частку не перенесеної на створюваний продукт вартості [60]. Визначається за формулою:

$$K_{\text{прид}} = \text{ОЗзв} / \text{ОЗпв}, \quad (1.2)$$

де ОЗзв – залишкова вартість основних засобів; ОЗпв – початкова вартість основних засобів.

$$K_{\text{прид}}(2019) = 0,46$$

$$K_{\text{прид}}(2020) = 0,39$$

Коефіцієнт оновлення є важливим показником, який визначає ступінь впровадження нових основних засобів на підприємстві. Цей коефіцієнт може вказувати на те, наскільки ефективно підприємство оновлює свій технічний парк і застосовує сучасні технології. [60]. Високий коефіцієнт оновлення може свідчити про інноваційність підприємства та його готовність до впровадження нових технологій. Однак важливо також ураховувати ефективність витрат та можливий термін служби нових основних засобів.

Коефіцієнт оновлення визначається за формулою:

$$K_{\text{онов}} = \text{ОЗввед} / \text{ОЗккр}, \quad (1.3)$$

де ОЗввед – вартість введених основних засобів за звітний рік; ОЗккр – загальна вартість основних виробничих засобів на кінець року.

$$K_{\text{онов}}(2019) = 0,15$$

$$K_{\text{онов}}(2020) = 0,18$$

Таким чином, технічний стан основних засобів в ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» в динаміці погіршується, про що свідчить збільшення коефіцієнту зносу та відповідно зменшення коефіцієнту придатності. Позитивним є те, що в динаміці зростають темпи оновлення основних засобів на підприємстві, що може підвищити конкурентоспроможність.

Резюмуючи наведене вище, можна виділити декілька ключових пунктів:

1. Зниження ефективності використання основних засобів. Аналіз показує, що на підприємстві зафіксовано зниження ефективності використання основних засобів протягом 2020 року в порівнянні із 2019 роком.

2. Потреба в пошуку резервів підвищення ефективності. Зниження рівня ефективності ставить перед підприємством завдання пошуку резервів для покращення управління та використання основних засобів.

3. Підвищення ефективності використання основних засобів може призвести до збільшення обсягу виробництва, скорочення витрат на одиницю продукції, прискорення процесу оновлення обладнання і машин, а також зменшення витрат від морального зносу.

4. Вдосконалення управління та використанням основних засобів може мати стратегічний характер, сприяючи загальній прибутковості та конкурентоспроможності підприємства.

5. Для досягнення цілей з підвищення ефективності може бути необхідне вкладення в додаткові ресурси, такі як сучасне обладнання, навчання персоналу та удосконалення управлінських процесів.

Розглядаючи ці аспекти, підприємство може розробити стратегію для підвищення ефективності використання основних засобів та забезпечення сталого розвитку.

3.2. Удосконалення бухгалтерського обліку та контролю основних засобів

Основними завданнями контролю основних засобів є:

1. Контроль наявності основних засобів і нематеріальних активів, який забезпечується перевіркою фізичної наявності активів зі звітними даними та документацією.

2. Спостереження за обліком та забезпеченням акуратності у визначенні кількості та стану активів.

3. Оцінка відповідності документального оформлення і відображення в обліку операцій по руху основних засобів, нематеріальних активів та інших

прибуткових вкладень у нематеріальні цінності, аналіз відповідності документів та операцій в обліку законодавству.

4. Перевірка правильності оцінки та відображення в бухгалтерському обліку.

5. Оцінка ефективного використання основних засобів і нематеріальних активів підприємства, яка включає аналіз показників використання активів у виробничому процесі та їхнього впливу на результативність, оцінку своєчасності ремонту основних засобів.

6. Оцінка технічного та економічного стану активів, їхньої вартості та впливу на фінансові показники.

7. Правильність нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів і відображення операцій в обліку. Перевірка нарахування амортизації відповідно до встановлених стандартів та правил бухгалтерського обліку.

Для удосконалення контролю за основними засобами, необхідно визначити коло проблем, а саме: необґрунтовані зміни в системі амортизації можуть призвести до недооцінки чи завищення вартості активів, що впливає на точність фінансового обліку та фінансового звітування; невірна, нечітка чи неповна інформація в первинних документах може викликати серйозні труднощі при подальшому контролі та аналізі активів; недостатня доступність інформації може призвести до непрозорості та ускладнення прийняття управлінських рішень. (важливо розвивати систему обліку та аналізу, а також впроваджувати ефективні інформаційні технології); невірно визначені критерії аналізу та відсутність чітких прогнозів можуть ускладнювати оцінку ефективності використання активів. Важливо розробляти адекватні методи аналізу та вдосконалювати стратегії прогнозування.

Збалансований та систематичний підхід до вирішення цих проблем може допомогти в удосконаленні контролю основних засобів та підвищенні ефективності їх використання на підприємстві.

Основні проблеми організації обліку та контролю основних засобів вказано на рис. 3.1.

Рисунок 3.1 – Проблеми організації обліку та контролю основних засобів

Створення ефективної системи внутрішнього контролю для необоротних активів є важливою складовою фінансового управління підприємства. Ефективна система внутрішнього контролю необоротних активів повинна включати:

1. Аналіз основних активів за минулий період. Проведення регулярного аналізу фінансового стану необоротних активів для виявлення тенденцій, змін у їх структурі та оцінка їх впливу на фінансовий результат.

2. Аналіз структури та стану необоротних активів. Оцінка розподілу активів за різними видами та категоріями, визначення їхньої вартості та ступеня застосування.

3. Контроль за формуванням амортизаційної політики підприємств. Перевірка відповідності амортизаційної політики стандартам та законодавству, аналіз ефективності її використання та потреб в її оновленні.

4. Контроль за своєчасним оновленням основних засобів. Визначення потреб у заміні, модернізації чи розширенні активів, аналіз фінансових можливостей для їхнього оновлення.

5. Контроль за використанням основних засобів. Моніторинг ефективності використання активів, виявлення можливих невідповідностей між фактичним використанням та планами чи нормативами.

6. Внутрішній контроль використання основних засобів. Розробка та впровадження процедур внутрішнього контролю, включаючи системи обліку, перевірки та звітності з метою попередження можливих ризиків та помилок у використанні активів.

Ефективна система внутрішнього контролю для необоротних активів допомагає забезпечити надійність фінансової інформації, оптимізувати використання активів та мінімізувати можливі ризики.

Перевірка правильності відображення руху основних засобів в обліку є ключовим етапом аудиту та контролю фінансової діяльності підприємства. Для забезпечення точності та достовірності обліку руху основних засобів, для уникнення помилок та маніпуляцій, а також для забезпечення точної звітності підприємства, необхідні наступні кроки:

1. Вибіркове обстеження об'єктів для перевірки їхнього фактичного стану та відповідності технічній документації.

2. Перевірка технічних характеристик об'єктів згідно з діючою технічною документацією для визначення відповідності.

3. Порівняння даних з первинних документів (актів прийому-передачі, накладних) із даними складського обліку, бухгалтерськими реєстрами, журналом реєстрації доручень та платіжними документами.

4. Встановлення розходжень у даних та документах, виявлення їхніх причин.

5. Перевірка можливості підміни дорогоцінних об'єктів малоцінними, а також виявлення фактів таких підмін.

6. Перевірка відповідності облікових записів та звітності з фактичним станом основних засобів.

7. Перевірка, чи відповідають облікові записи та звітні дані стандартам обліку та внутрішнім положенням підприємства.

Автоматизація обліку основних засобів є важливим етапом для ефективного управління підприємством та забезпечення достовірної фінансової звітності.

Після проведеного дослідження на виробничому підприємстві «ТЕХМАШ» були виявлені наступні недоліки:

– у первинних документах з обліку основних засобів зазначені не всі реквізити;

— внутрішнє переміщення основних засобів не завжди оформлюється актом приймання–передачі (внутрішнього переміщення).

Для вирішення виявлених недоліків у системі обліку основних засобів на підприємстві «ТЕХМАШ» рекомендується вжити наступні заходи:

1. Вдосконалення первинних документів. Забезпечити повне та систематичне заповнення всіх реквізитів у первинних документах.

2. Впровадження електронного обліку. Розглянути можливість повного переходу до електронної системи обліку основних засобів для полегшення процесу та підвищення ефективності. Забезпечити належну захищеність електронних документів та інвентарних карток.

3. Встановити обов'язковий порядок оформлення актів приймання-передачі для внутрішнього переміщення об'єктів.

4. Навчити працівників правилам коректного та своєчасного оформлення необхідних документів. Забезпечити навчання персоналу щодо коректного використання та заповнення цих документів.

Аналіз порівняння нормативно-правового забезпечення бухгалтерського та податкового обліку в Україні, МСФЗ та підходів фахівців з обліку виявив відсутність чіткого визначення терміну «поліпшення» і відсутність єдиної класифікації видів поліпшень у різних регулюючих документах. Ця ситуація призводить до неузгодженості між НП(С)БО та податковим законодавством України, а також гальмує процес адаптації національних стандартів обліку і звітності до міжнародних стандартів. Для вирішення цих розбіжностей необхідно запровадити зміни до НП(С)БО 7 та податкового законодавства України, які б визначали «поліпшення основних засобів» як комплекс заходів, спрямованих на збільшення майбутніх економічних вигід, які виникають від використання таких об'єктів. Також слід визначити заходи, спрямовані на підтримання об'єктів

основних засобів у робочому стані з елементами покращення первісно очікуваних економічних вигід від їх використання в майбутньому. Таке розуміння поліпшення дозволить враховувати у цей контекст ремонти та технічне обслуговування з елементами модифікації або модернізації окремих частин об'єкта. Це відповідатиме вимогам сучасного виробництва та підвищить об'єктивність оцінки вартості основних засобів, які пройшли відповідне поліпшення.

У табл. 3.2 зазначено декілька проблемних питань обліку переоцінки основних засобів та пропоновані шляхи їх вирішення.

Таблиця 3. 2 – Проблемні питання обліку переоцінки основних засобів

Нормативна база	НП(С)БО 7, пункт 16	НП(С)БО 7, пункт 19–21
Проблемне питання	Проведення переоцінки всієї групи основних засобів, якщо переоцінювався хоча б один з об'єктів, який входить до такої групи	Відображення переоцінки у складі доходів та витрат звітного періоду
Причина	Завищення вартості однорідної групи основних засобів у разі переоцінки основних засобів невеликої вартості по відношенню до даної групи	Операції переоцінки не змінюють результатів господарської діяльності підприємства.
Шляхи вирішення	Проведення переоцінки групи лише у тому разі, якщо вартість об'єкта переоцінки є суттєвою по відношенню до вартості відповідної групи основних засобів	Відображення дооцінки та уцінки основних засобів на рахунках додаткового капіталу

Аналізуючи пункт 16 НП(С)БО 7, вважаємо суперечливим його твердження щодо того, що при проведенні переоцінки об'єкта основних засобів слід переоцінювати всю групу однорідних об'єктів, оскільки вартість одного об'єкта може значно відрізнятись від вартості групи основних засобів. У цьому контексті пропонуємо проводити дооцінку або уцінку групи основних засобів, до якої входить об'єкт переоцінки, лише у випадку значущої зміни вартості об'єкта, яка має суттєвий вплив на вартість відповідної групи. Також вважаємо нерозумним відображення результатів операцій переоцінки основних засобів як доходів або

витрат звітного періоду. Оскільки економічна сутність цієї операції полягає не в зміні результатів господарської діяльності підприємства, а визначає реальну вартість об'єкта. Дооцінку та уцінку основних засобів слід відображати як зміни сальдо рахунків додаткового капіталу, таким чином дооцінку слід відображати як його збільшення, а уцінку – як його зменшення.

Стратегія застосування міжнародних стандартів передбачає реформування системи бухгалтерського обліку та впровадження методології поширення інформації з економічних питань згідно з міжнародними стандартами для забезпечення відкритості, прозорості та зіставлення показників фінансової звітності суб'єктів господарювання. Тому досить важливим етапом удосконалення обліку основних засобів є гармонізація НП(С)БО 7 з МСФЗ 16 «Основні засоби», зокрема у частині:

- у НП(С)БО 7 потрібно визначити необхідність проводити переоцінку основних засобів лише в тому разі, якщо їх справедливую вартість можна достовірно визначити;

- варто запровадити способи можливого визначення справедливої вартості об'єкта основних засобів, яка повинна бути документально засвідчена;

- при операціях обміну варто оцінювати об'єкт основних засобів за справедливою вартістю, а не виходити з їх поділу на подібні чи неподібні об'єкти, що є досить абстрактним положенням;

- у НП(С)БО 7 доцільно дати посилання на НП(С)БО 28 «Зменшення корисності активів» щодо встановлення порядку зменшення корисності активів;

Для нарахування амортизації у НП(С)БО 7 необхідно розробити компетентний підхід, який мав би на меті нарахування амортизації на кожну частину об'єкта основних засобів окремо, якщо ці окремі частини об'єкта мають різний термін експлуатації, що впливає на строки їх зношення.

На практиці вплив на вибір методу амортизації здійснюють такі чинники:

- 1) простота методу та можливість його застосування;
- 2) вплив на собівартість продукції та вартість ресурсів;
- 3) наявність корпоративної політики у сфері нарахування амортизації .

Таблиця 3.3 – Проблемні аспекти порядку нарахування амортизації і шляхи їх вирішення

Джерело	Проблемне питання	Причини	Шляхи вирішення
НП(С)БО 7, пункт 23, 24	Термін корисного використання об'єктів основних засобів	Заниження терміну корисного використання підприємствами	Встановити мінімальний термін корисного використання різних видів основних засобів
НП(С)БО 7, пункт 22	Відсутність можливості нарахування амортизації окремих частин об'єктів основних засобів, якщо вони мають різний термін використання		Відображення дооцінки та уцінки основних засобів на рахунках додаткового капіталу

У літературі відсутня загальна узгоджена думка щодо того, який метод нарахування амортизації є найкориснішим чи найдоцільнішим. Тому пропонується визначати вибір методу нарахування амортизації, виходячи з двох основних позицій:

1) принцип обачності (найбільше принципу обачності відповідає метод зменшення залишкової вартості, за яким нараховується найбільша сума амортизації в перші роки використання об'єкта);

2) очікуваний спосіб отримання економічних вигід від використання об'єктів.

Отже, на основі результатів проведеного дослідження можна рекомендувати наступні шляхи удосконалення обліку основних засобів:

– Обрати та використовувати інформацію, яка найкращим чином відповідає поставленим завданням обліку основних засобів за складом і обсягом.

– Розробити та впровадити ефективні схеми документообігу, що дозволять виконувати завдання обліку основних засобів своєчасно та з мінімальними трудовими, матеріальними та фінансовими витратами.

– Переглянути та оновити зміст та структуру носіїв інформації з обліку основних засобів, враховуючи втрату актуальності окремих реквізитів у зв'язку зі змінами в законодавчій базі.

– Здійснити повну комп'ютеризацію системи обліку основних засобів для оперативного отримання інформації про їх рух, правильного розрахунку амортизації та визначення зносу відповідно до нормативів.

Для удосконалення методики нарахування амортизації та відображення переоцінки основних засобів в обліку можна розглянути наступні шляхи:

а) визначення адекватного терміну корисного використання об'єкта. Запропонувати обґрунтований термін корисного використання об'єкта, який не викриватиме інформацію про основні засоби у фінансовій звітності та враховуватиме його фактичний стан і функціональність;

б) встановлення необхідності нарахування амортизації після введення об'єкта в експлуатацію. Розгляд можливості нарахування амортизації починаючи з місяця, в якому об'єкт основних засобів було введено в експлуатацію, що відобразить реальний початок його служби;

в) відображення дооцінки та уцінки як зміни сальдо рахунків додаткового капіталу. Врахування того, що результати операцій переоцінки основних засобів не відображають зміни в економічних результатах господарської діяльності підприємства, а слугують визначенню реальної вартості об'єкта. Таким чином, дооцінку та уцінку слід відображати як зміни сальдо рахунків додаткового капіталу, де дооцінка збільшує його сальдо, а уцінка – зменшує.

При проведенні операцій обміну, рекомендується оцінювати об'єкти основних засобів на основі їх справедливої вартості, і утримуватися від класифікації об'єктів як подібних чи неподібних, що може бути досить абстрактним підходом.

3.3. Шляхи збільшення ефективності використання основних засобів

Ефективне використання основних засобів є ключовим завданням для підприємств, оскільки його результат визначає фінансовий стан та конкурентоспроможність підприємства. Підвищення продуктивності та оптимальне управління основними засобами може сприяти покращенню

ефективності бізнес-процесів, збільшенню прибутковості та загальному успіху підприємства. (Додаток Г).

Так, визначення напрямків підвищення ефективності використання основних засобів повинно ґрунтуватися на поточному стані підприємства та урахуванні впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів його функціонування.

Ефективне використання основних засобів має велике значення як для підприємства, так і для економіки країни в цілому. Використання основних засобів в повному об'ємі веде до зменшення потреби у введенні в експлуатацію нових виробничих потужностей, прискорює темпи оновлення основних засобів тає їх оборотність, що значною мірою сприяє вирішенню проблеми скорочення розриву в термінах фізичного і морального зносу.

Визначено, що удосконалення структури основних засобів, оптимізація планування, управління і організації праці, а також зниження фондомісткості та підвищення фондівіддачі є ключовими напрямками для підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві. Додатково, заходи щодо поліпшення систем матеріального та морального стимулювання праці також можуть сприяти підвищенню продуктивності та оптимізації використання ресурсів.

Конкурентне середовище визначає потребу в постійному оновленні основних виробничих засобів. Діяльність підприємства у конкурентному ринковому оточенні заохочує прискорене списання застарілих основних засобів для забезпечення фінансових ресурсів для придбання сучасного обладнання, впровадження новітніх технологій та загального поліпшення основних засобів. Такий підхід дозволяє підприємствам залишатися конкурентоспроможними, а також оптимізувати ефективність виробничих процесів.

Ефективне управління відтворенням та оптимальне використання існуючих основних засобів є ключовими факторами для забезпечення стійкого розвитку підприємства. Інтенсифікація процесів відтворення та оптимізація використання наявних активів дозволяють підтримувати технічний рівень підприємства, збільшувати обсяг виробництва та надання послуг без значних додаткових

інвестицій. Це також призводить до зниження собівартості продукції чи послуг шляхом зменшення амортизаційних витрат та витрат на управління. В результаті такі заходи можуть підвищити фондівдачу та прибутковість підприємства, сприяючи його стійкому розвитку.

Так, аналіз контрольної інформації дозволяє виявити резерви для ефективного використання основних засобів. Одним із ключових напрямків є зниження потреби в основних засобах шляхом підвищення коефіцієнтів їхнього використання в часі і потужності. Між цими двома показниками існує зворотна залежність, тож їх оптимізація може призвести до ефективнішого використання активів підприємства. Критеріями ефективності використання основних засобів є рентабельність (відношення суми прибутку до середньої вартості основних засобів) та фондівдача (відношення обсягу виробленої чи реалізованої продукції до середньої вартості основних засобів). Ці критерії грають важливу роль у оптимізації собівартості продукції або послуг, що, в свою чергу, впливає на фінансовий результат діяльності підприємства (див. рис. 3.2).

Рисунок 3.2 – Показники ефективного використання основних засобів

Система показників, що повністю відображає ефективність використання основних засобів, включає два основні блоки:

1. Показники ефективності відтворення окремих видів і загальної сукупності засобів праці:

– темпи росту вартості основних засобів: визначають темпи збільшення вартості активів, що свідчать про ефективність їхнього відтворення;

– коефіцієнт відновлення основних засобів – вказує на співвідношення вартості нових придбаних об'єктів до вартості зношених, що дозволяє оцінити якість інвестицій у відтворення основних засобів.

– структура капітальних вкладень – дозволяє визначити, наскільки ефективно розподіляються інвестиції між різними видами основних засобів.

2. Показники рівня використання основних засобів в цілому та окремих їхніх видів:

– коефіцієнт використання основних засобів – відображає ефективність використання активів у виробничому процесі.

– коефіцієнт завантаження обладнання – вказує на те, наскільки інтенсивно використовується технічне обладнання.

– час безвиробництва та простою основних засобів: визначає ефективність уникнення періодів простою або бездіяльності основних засобів.

Абсолютно правильно визначена необхідність виокремлення в самостійну групу показників відтворення засобів праці. Ця група показників є важливою для вивчення та оцінки ефективності виробничого процесу. Ось кілька ключових аспектів, які можуть бути включені в цю групу показників:

1. Темпи приросту обсягів нового устаткування – визначає, наскільки інтенсивно впроваджується нове технічне обладнання виробництва.

2. Коефіцієнт використання поточного устаткування – розкриває, як ефективно використовується існуюче устаткування в процесі виробництва.

3. Частка засобів праці у структурі капітальних вкладень – вказує на значущість інвестицій у виробничі засоби праці в загальній структурі капітальних вкладень підприємства.

4. Час роботи та час простою устаткування – показники, які відображають, наскільки ефективно устаткування використовується в робочому та неробочому режимах.

5. Технічний стан устаткування – враховує ступінь зносу, регулярність обслуговування та оновлення технічного обладнання.

6. Тривалість періодів технічного оновлення – показник, що характеризує періодичність та актуальність оновлення засобів праці.

Ці показники допомагають не лише в оцінці руху та стану засобів праці, але і в розробці стратегій підвищення ефективності їхнього використання в процесі виробництва.

Розробка конкретних шляхів для підвищення використання основних засобів та досягнення бажаних результатів у діяльності підприємства вимагає системного підходу та уваги до різних аспектів виробництва. Ось декілька конкретних шляхів та практичних заходів, які можна розглядати:

- оптимізація графіку технічного обслуговування та ремонту (розробка оптимального графіка та плану технічного обслуговування для зменшення періодів простою обладнання);

- впровадження системи моніторингу та діагностики (використання сучасних технологій для постійного контролю за станом обладнання, що дозволяє передбачати та усувати можливі несправності до їх серйозного впливу на виробничий процес);

- оптимізація виробничих процесів (аналіз і удосконалення етапів виробництва для зменшення часу простою та оптимізації використання обладнання);

- інвестиції у нові технології та обладнання (розгляд можливостей впровадження нових технологій, які можуть забезпечити підвищену продуктивність та зниження витрат на утримання);

- навчання та розвиток персоналу (підвищення кваліфікації працівників для ефективного використання та обслуговування обладнання);

– впровадження системи енергозбереження (розгляд та впровадження заходів, спрямованих на зменшення енергоспоживання та оптимізацію ефективності використання енергетичних ресурсів);

– система мотивації персоналу (запровадження стимулюючих програм для працівників, які досягають високої ефективності в експлуатації обладнання).

Ці заходи можуть бути адаптовані відповідно до конкретних умов і потреб підприємства для досягнення найкращих результатів в плані використання основних засобів.

Складові покращення використання основних засобів у ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» вказано в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 — Складові покращення використання основних засобів підприємства

Технічне вдосконалення засобів праці (технічна складова)	Збільшення тривалості роботи машин та обладнання	Покращення управління основними засобами (організаційна складова)	Фінансова складова
<ul style="list-style-type: none"> – технічне переозброєння на базі комплексної автоматизації ; – заміну застарілої техніки, модернізацію обладнання; – розвиток винахідництва та раціоналізаторства; – своєчасне оновлення основних засобів підприємства; – забезпечення належного обслуговування та дотримання необхідних умов експлуатації обладнання 	<ul style="list-style-type: none"> – ліквідація незадіяного обладнання (здавання його в оренду, лізинг, реалізація тощо); – скорочення строків ремонту обладнання; – максимально можливе використання календарного фонду часу згідно з технічними характеристиками обладнання. – рівномірне завантаження основних засобів протягом робочого дня 	<ul style="list-style-type: none"> – установка, монтаж та введення в експлуатацію основних засобів по можливості одночасно – максимально можливе використання продуктивності та потужності наявного на підприємстві парку обладнання. – впровадження наукової організації праці; – вдосконалення управління вантажно–розвантажувальними роботами на базі сучасної комп’ютерної техніки 	<ul style="list-style-type: none"> – збільшення капітальних вкладень в активну частину основних засобів підприємства – покращення забезпечення матеріально–технічними ресурсами – розвиток матеріальної зацікавленості працівників, що сприяє підвищенню ефективності використання основних засобів – підвищення професійно–кваліфікаційного рівня персоналу за рахунок підприємства

Дійсно, для того щоб використання основних засобів було економічно вигідним та ефективним, необхідно приділяти увагу ряду аспектів, що охоплюють технічні, організаційні та стратегічні питання, до яких відносяться: технічний стан обладнання (здійснення регулярного технічного обслуговування та догляду за основними засобами, залучення кваліфікованих фахівців для проведення складних ремонтів та модернізацій), дослідження ринків послуг (вивчення та аналіз ринків, пов'язаних із послугами, які можуть підвищити ефективність використання основних засобів, врахування можливостей зовнішніх постачальників та партнерів для оптимізації виробничих процесів), маркетингові аспекти (залучення спеціалістів з маркетингу для визначення попиту на продукцію та можливостей для розширення виробництва, розробка стратегій продажу та реклами для підвищення використання виробничих потужностей), створення команди фахівців, яка відповідає за ефективне використання обладнання, стратегічне планування (розробка стратегії розвитку, яка передбачає оптимальне використання основних засобів у середньо- та довгостроковій перспективі) та визначення пріоритетних напрямків модернізації та інвестицій.

Врахування всіх цих аспектів допомагає створити комплексний підхід до ефективного використання основних засобів, що є ключовим для успішної діяльності підприємства в умовах сучасного ринкового середовища.

Висновки до розділу 3

В третьому розділі було проведено аналіз основних засобів підприємства показників та розглянуто шляхи удосконалення обліку і контролю основних засобів, а також напрямки збільшення ефективності використання основних засобів.

Основним завданням аналізу є виявлення факторів зміни рівня використання основних засобів. Серед них важливе місце займають простоти, наявність надлишкового обладнання, раціональне розподілення основних засобів між підрозділами підприємства, порушення строків проведення капітальних та поточних ремонтів тощо.

Такі заходи щодо зменшення впливу факторів, які можуть негативно впливати на ефективність використання основних засобів, виявляються критичними для досягнення успіху та оптимізації бізнес-процесів підприємства. Наведені нижче заходи мають потенціал покращити ряд ключових аспектів:

1. Аналіз та вибір оптимальних стратегій модернізації та розвитку основних засобів.
2. Використання передових технологій та інновацій для забезпечення тривалого та ефективного функціонування обладнання.
3. Ефективне технічне обслуговування та планове утримання основних засобів. Застосування енергоефективних технологій та практик для зменшення енергоспоживання та витрат ресурсів.
4. Розробка та впровадження стратегій розширення асортименту та якості послуг. Вивчення та реагування на зміни в попиті на ринку для оптимізації виробничих процесів.

Ці заходи можуть сприяти утворенню стабільного та конкурентоспроможного підприємства, що ефективно використовує свої ресурси та максимізує свій внутрішній потенціал. Важливо продовжувати вдосконалювати та адаптувати ці стратегії відповідно до змін в умовах ринку та технологічного прогресу.

Актуальність та практична значимість обліку, аналізу та контролю основних засобів, а також відсутність консенсусу у теоретичних аспектах цих питань свідчать про необхідність подальшого удосконалення цих концепцій.

Раціоналізація організації обліку, контролю основних засобів є ключовим напрямком для забезпечення ефективності управління активами підприємства та сприятиме підвищенню ефективності управління основними засобами та забезпечить відповідність систем управління потребам і вимогам сучасного бізнесу.

ВИСНОВКИ

В ході вивчення відведеного питання було проаналізовано літературні джерела, що свідчить про високий рівень теоретичного розкриття обраної теми. Отримані в ході цього дослідження дані підтверджують, що належна інформованість щодо наявності основних засобів та постійний контроль за їх ефективним використанням виявляються ключовими управлінськими аспектами в господарській діяльності будь-якого підприємства. У цьому контексті облік і контроль за основними засобами здобувають велике значення, визначаючи їхню роль як одну з основних функцій ефективного управління підприємством.

Визначення методологічних засад формування інформації щодо основних засобів та інших необоротних матеріальних активів в бухгалтерському обліку визначається Національним положенням (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», який містить важливі норми та вимоги щодо обліку, оцінки та звітності про основні засоби.

Проведений в процесі написання теоретичної частини дипломної роботи аналіз різних визначень основних засобів зазначив, що існують різні точки зору на їх сутність.

Основні засоби представляють собою матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у різних сферах діяльності, таких як виробництво, постачання товарів, надання послуг, оренда іншим особам чи для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій. Характерною рисою основних засобів є їхній тривалий строк корисного використання, який перевищує один рік чи операційний цикл, якщо він триває довше. Ці активи можуть включати будівлі, машини, транспортні засоби, обладнання та інші об'єкти, призначені для тривалого використання в господарській діяльності підприємства.

Для обліку основних засобів підприємства використовують рахунки: № 10 «Основні засоби» та № 15 «Капітальні інвестиції».

На дебеті рахунку №10 «Основні засоби» відображається собівартість основних засобів, що надійшли у звітному періоді, а на кредиті – собівартість основних засобів, що вибули у звітному періоді. Дебетове сальдо означає суму на звітну дату собівартості власних об'єктів основних засобів, що знаходяться у розпорядженні підприємства.

За дебетом рахунку 15 «Капітальні інвестиції» відображається збільшення зазначених витрат на придбання або створення матеріальних та нематеріальних необоротних активів, за кредитом — їх зменшення (введення в дію, прийняття в експлуатацію придбаних або створених нематеріальних активів тощо).

В дипломній роботі було розглянуто класифікацію і структуру основних засобів, а також проведено аналіз аналітичного і синтетичного обліку об'єктів, які є ключовими елементами вивчення управління активами підприємства.

Проведення контролю основних засобів не лише допомагає підтверджувати достовірність та об'єктивність даних у фінансовій звітності, але також є ключовим елементом забезпечення ефективного управління активами підприємства. Чіткий контроль може попереджати можливі помилки в обліку та допомагати вчасно виявляти будь-які аномалії чи ризики.

Щодо висновків щодо стану організації обліку та контролю основних засобів на підприємстві, це може бути важливою інформацією для подальших рекомендацій та покращень.

Оцінка основних засобів здійснюється на підставі первинних документів за фактичною собівартістю, яка формується з урахування шляхів надходження об'єктів. Одиницею обліку основних засобів є окремий об'єкт.

Ведення первинного обліку основних засобів організовано належним чином зі складанням типових форм первинної документації. Аналітичний облік основних засобів ведеться в інвентарних картках типової форми у розрізі інвентарних об'єктів.

Строк корисного використання визначається самостійно одночасно з визнанням його активом. Нарахування амортизації основних засобів здійснюється щомісячно з використанням прямолінійного методу. В процесі експлуатації

основних засобів проводять капітальний та поточний ремонт.

Контроль за використанням основних засобів на підприємстві проводиться для виявлення відхилень від установлених норм, правил, вимог чи запланованих завдань.

Було виявлено такі фактори (складові) підвищення ефективності використання основних засобів:

1. Технічна складова:

- технічне переозброєння на базі комплексної автоматизації;
- заміна застарілої техніки, модернізація обладнання;
- розвиток винахідництва та раціоналізаторства;
- своєчасне оновлення основних засобів підприємства;
- забезпечення належного обслуговування та дотримання необхідних умов

експлуатації обладнання

2. Збільшення тривалості роботи машин та обладнання:

- ліквідація незадіяного обладнання (здавання його в оренду, лізинг, реалізація тощо);
- скорочення строків ремонту обладнання;
- максимально можливе використання календарного фонду часу згідно з технічними характеристиками обладнання.
- рівномірне завантаження основних засобів протягом робочого дня.

3. Організаційна складова:

- установка, монтаж та введення в експлуатацію основних засобів по можливості одночасно;
- максимально можливе використання продуктивності та потужності наявного на підприємстві парку обладнання;
- впровадження наукової організації праці;
- вдосконалення управління вантажно-розвантажувальними роботами на базі сучасної комп'ютерної техніки.

4. Фінансова складова:

- збільшення капітальних вкладень в активну частину основних засобів

підприємства;

- покращення забезпечення матеріально–технічними ресурсами;
- розвиток матеріальної зацікавленості працівників, що сприяє підвищенню ефективності використання основних засобів;
- підвищення професійно–кваліфікаційного рівня персоналу за рахунок підприємства

Для повноцінного збереження та використання основних засобів, з метою подальшого вдосконалення обліку основних засобів на підприємствах ми пропонуємо керівництву підприємства посилити контроль за:

- своєчасністю відображення в обліку надходження і вибуття основних засобів;
- сформуванню ефективної амортизаційної політики;
- при обліку ремонтів основних засобів керуватися НП(С)БО 7 та іншими нормативними актами з обліку основних засобів.

У НП(С)БО 7 наявні істотні розбіжності із міжнародними стандартами, тому запропоновані шляхи удосконалення нормативної бази бухгалтерського обліку основних засобів можуть допомогти вирівнювати підходи та сприяти зрозумілості та порівнянню фінансової звітності підприємств на міжнародному рівні. Міжнародні стандарти фінансової звітності дійсно надають засоби для створення прозорості та порівняльної фінансової звітності. Гармонізація національних стандартів із Міжнародними стандартами фінансової звітності можуть сприяти покращенню стандартів бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних вимог.

Тому досить важливим етапом удосконалення обліку основних засобів є гармонізація НП(С)БО 7 з МСФЗ 16 «Основні засоби», зокрема у частині:

- у НП(С)БО 7 потрібно визначити необхідність проводити переоцінку основних засобів лише в тому разі, якщо їх справедливую вартість можна достовірно визначити та яка повинна бути документально засвідчена;
- при операціях обміну варто оцінювати об’єкт основних засобів за справедливою вартістю, а не виходити з їх поділу на подібні чи неподібні об’єкти,

що є досить абстрактним положенням;

– у НП(С)БО 7 доцільно дати посилання на НП(С)БО 28 «Зменшення корисності активів» щодо встановлення порядку зменшення корисності активів [13].

Для нарахування амортизації у НП(С)БО 7 варто розробити компетентний підхід, який мав би на меті нарахування амортизації на кожну частину об'єкта основних засобів окремо, якщо ці окремі частини об'єкта мають різний термін експлуатації, що впливає на строки їх зношення.

За результатами дослідження можна надати наступні рекомендації для удосконалення обліку та контролю основних засобів у ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ»:

— Вибір оптимальної облікової інформації, яка включає перевірку, чи включена інформація відповідає актуальним законодавчим вимогам та стандартам бухгалтерського обліку.

— Забезпечення систематичного оновлення переліку облікової інформації відповідно до змін в умовах бізнесу та правового середовища.

— Раціональні схеми документообігу, допоможуть в проведенні аналізу існуючих процесів документообігу та виявленні можливості для оптимізації та автоматизації.

— Здійснення впровадження електронних документів для зменшення паперового обігу та прискорення обробки інформації.

— Удосконалення змісту та складу носіїв інформації, тобто забезпечить стандартизацію та узгодженість форматів документів для зручності обробки та аналізу.

— Повна комп'ютеризація обліку основних засобів та впровадження спеціалізованих програм для обліку та управління основними засобами.

— Забезпечення взаємодії між всіма напрямками може покращити ефективність та точність обліку основних засобів у підприємстві.

Таким чином, на наш погляд, впровадження вищеназваних рекомендацій сприятиме процесу вдосконалення організації обліку та контролю основних засобів у ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України № 2755–VI від 02.12.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755–17>
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 19.07.1999 р. (із змін. і доп.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996–14>.
3. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 р. (із змін. і доп.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658–14>.
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) «Основні засоби» [Електронний ресурс] // IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_014.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. №92 (із змін. і доп.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288–00>.
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. № 181 (із змін. і доп.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487–00>
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617 (із змін. і доп.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487–00>
8. Порядок складання типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору: наказ Міністерства фінансів України від 13 вересня 2016 р. № 818 / Міністерство фінансів України. URL: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336–16>

9. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій / наказ Міністерства фінансів України від 30 лист. 1999 р. № 291: [за станом на 10 січня 2012 р.] // Законодавство України. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс]: затв. Міністерством фінансів України 30.11.1999 р.: [за станом на 10.01.2012 р.] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

11. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства / затв. Міністерством фінансів України від 27.06.2013 № 635 (із змін. і доп.): [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13](https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13)

12. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку підприємства / затв. Міністерством фінансів України від 24.05.1995 р. за № 88 (із змін. і доп.): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>

13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2004 р. № 817 (із змін. і доп.) [за станом на 03.11.2020 р.] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05>.

14. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затвержені Наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433 / [Електронний ресурс] / Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv>

15. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 (МСБО 8). Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки / [Електронний ресурс] / Режим доступу https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020

16. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: наказ міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635 за станом на 16.09.2019 / [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.help/law/635/>

17. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73/ [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2006 р. № 415 (із змін. і доп.) [за станом на 17.02.2023 р.] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05>.

19. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань. Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. / [Електронний ресурс]. – Доступний з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

20. Бондар О. До питання оцінки основних засобів підприємства в бухгалтерському обліку [Текст] / О. Бондар // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 3. – С. 23–28.

21. Бразілій Н. М. Класифікація необоротних активів за групами та ознаками – передумова вдосконалення обліку [Текст] / Н. М. Бразілій, А. А. Муренко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 6. – С. 123–129.

22. Бразілій Н. М. Організація та методика аудиту основних засобів та шляхи його вдосконалення [Текст] / Н. М. Бразілій, М. М. Тимошенко // Збірник наукових праць Чернівецького державного технічного Університету. Серія: Економічні науки. – 2013. – № 24. – С. 104 – 109.

23. Бутинець Т. А. Основні засоби: точка зору економіста [Текст] / Т. А. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – С. 22–36.

24. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку [Текст]: підручник / Ф.Ф. Бутинець. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – Житомир. – ЖТІ. – 2011. – 640 с.

25. Буфатіна І.М. Облік у виробництві [Текст] / І. М. Буфатіна // Все про бухгалтерський облік. – 2001. – № 57. – С.4 – 10.
26. Гавриловський О. С. Облік переоцінки основних засобів [Текст] /О. С. Гавриловський // Економічний аналіз. – 2014. – № 2. – С. 130–135.
27. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку [Текст] / С.Ф. Голов. – К. : Центр нав. літ. . – 2008. – 522 с.
28. Головачко В. М. Методика обліку витрат на ремонт і поліпшення основних засобів [Текст] / В. М. Головачко // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка. – 2014. – № 2(2). – С. 95–98.
29. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку[Текст]: навч. посіб. для вузів / Н. М. Грабов. – К.: АСК, 2008. – 266 с.
30. Домбровська Н. Р. Економічна сутність основних засобів та їх класифікація [Текст] / Н. Р. Домбровська // Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. – 2012. – Вип. 9 (1). – С.340–349.
31. Максименко А. В. Проблемні питання обліку основних засобів [Електронний ресурс] / А. В. Максименко // Фінанси, облік і аудит: Збірник наукових праць. – Режим доступу: [www.nbu.gov.ua / portal / Soc_Gum / Foa / 2009_13 / index. html](http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Foa/2009_13/index.html).
32. Манухіна М. Ю. Особливості аудиту операцій з основними засобами на підприємстві [Текст] / М. Ю. Манухіна // Інноваційна економіка. – 2013. – № 10. – С. 128–132.
33. Радіонова Н. Й. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку і контролю основних засобів [Електронний ресурс] / Н. Й. Радіонова, Л. М. Ременюк. // Ефективна економіка. – 2015. – № 11. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4548>
34. Серпенінова Ю. С. Порядок проведення переоцінки основних засобів та відображення її результатів в обліку [Текст] / Ю. С. Серпенінова // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю та аналізу. – 2013. – № 3. – С. 335 –341.

35. Столяр Л. Г. Особливості обліку поточного та капітального ремонту основних засобів [Текст] / Л. Г. Столяр // Економіка. Управління. Інновації. – 2016. – № 2. – С. 22 – 30.

36. Хом'як Р.Л. Бухгалтерський облік в Україні [Текст]: навчальний посібник / За ред. Р.Л. Хом'яка, В.І. Лемішовського. – 7-ме вид., перероб. і доп.. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка». – 2009. – 1224 с.

37. Гудзинський О. Амортизація в оновленні основних засобів [Текст] / О. Гудзинський, Г. Кірейцев, В. Савчук // Бухгалтерія в сільському господарстві.– 2004.–340с.

38. Гевлич Л.Л., Бабій М.В. Облікова політика щодо основних засобів як фактор підвищення ефективності управління / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://webcache.googleusercontent.com/search?q= cache: EvFofhMnjpIJ: https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/7353/7377](https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:EvFofhMnjpIJ:https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/7353/7377)

39. Орлова В. К. Фінансовий облік [Текст]: навч. посіб. для вузів / В. К.Орлова, М.С. Орлів, С.В. Хома. – К.: Центр учбової літератури, 2010.–510 с.

40. Яремчук Н. Ф. Інформаційне забезпечення обліку та контролю нерухомості [Текст] / Н.Ф. Яремчук // Економіка АПК. – 2013. – № 8. – С. 84–89.

41. Бухгалтерський облік. Підручник / Колектив авторів Тернопільського національного економічного університету / Тернопіль: ТНЕУ – 2018. С. 460.

42. Завадський Й.С. Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К. : Кондор, 2006. – 355 с /[Електронний ресурс]. – Доступний з http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR/EKONOMIC_SL_2006.pdf

43. Гречко С.М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування / С.М. Гречко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2011. – № 3(21). – Ч. 2. – С. 23–31. /[Електронний ресурс]. – Доступний з <http://eztuir.ztu.edu.ua/handle/123456789/4398>

44. Сук Л.К. Фінансовий облік : [навч. посіб.] / Л.К. Сук, П.Л. Сук ; 2-ге вид., перероб. і доп. – К., 2012. – 647 с. /[Електронний ресурс]. – Доступний з <https://westudents.com.ua/knigi/60-fnansoviy-oblk-suk-lk.html>

45. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика : [навч.–практ. посіб.] / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна [та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 536 с./[Електронний ресурс]. – Доступний з <https://uchebnik-online.net/book/809-buxgalterskij-finansovij-oblik-teoriya-ta-praktika-navchalnij-posibnik-n-i-verxoglyadova-v-p-shilo-s-b-ilyina.html>

46. Бабяк Н.Д. Амортизаційні відрахування як фінансове джерело відтворення основних засобів підприємств / Н.Д. Бабяк // Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка». – 2005. – № 10(82). – С. 177–185. /[Електронний ресурс]. – Доступний з <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/10506?locale=uk>

47. Коваленко О.В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства / О.В. Коваленко, І.В. Громова // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – Вип. 7. – С. 20–27.

48. Городянська Л.В. Відтворення основних засобів на підприємствах України: теорія і практика обліку і аналізу / Л. В. Городянська. – К. : КНЕУ, 2008. – 224 с.

49. Мазур А. В. Поняття та класифікація основних засобів підприємства [Електронний ресурс] / А. В. Мазур. – Режим доступу : <http://gisap.eu/ru/node/536>.

50. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: [Підручник] / Ф.Ф. Бутинець, О.П. Войналович, І.Л. Томашевська. [4-те видання, доп. і перероб.] – Житомир, ПП “Рута”, 2005 – С. 360–363, С. 370–371

51. Сафронська І.М., Бєсєдина Г.Є., Ковальова Т.В. Сутність та завдання обліку основних засобів / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:N7TtEL0jQ1oJ:irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe

52. Дікант Л. В. Контроль ревізії [Текст]: навч. посіб. для вузів / Л. В. Дікант. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 245 с.

53. Жарікова О. О. Первинний облік основних засобів: удосконалення типових форм [Текст] / О. О. Жарікова // Вісник СевНТУ: зб. наук. пр.. Серія: Економіка і фінанси. – 2011. – Вип. 116. – С. 55–59.

54. Лишиленко О. В. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст]: навч. посіб. для вузів / О. В. Лишиленко. – К: центр навчальної літератури, 2004.
55. Собко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством [Текст]: навчальний посібник / В.В. Собко. – К. : КНЕУ. – 2006. – 526 с.
56. Мулик Т.О., Мулик Я.І. Методичний інструментарій аналізу фінансової безпеки підприємств в системі економічних аспектів виробництва біопалива. [Текст]: Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2016. № 9. С. 91–101.
57. Мулик Т.О., Материнська О.А., Пльонсак О.Л. Аналіз господарської діяльності: [Текст]: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 288 с.
58. Іващенко В.І., Болюх М.А. Економічний аналіз господарської діяльності: [Текст]: навч. посіб. для студ. екон. спец. К. : ЗАТ "Нічлава", 1999. 204 с
59. Кулько І.В. Оцінювання та аналіз основних виробничих фондів підприємств. Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво. 2013. № 3. С. 166–169. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2013_3_33
http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2010_3_3 (дата звернення 08.08.2020).
60. Селіванова Н.М., Ткаченко Ю.В., Попко Я.О. Особливості методики проведення аналізу основних засобів підприємства. Проблеми ринку та розвитку регіонів України в XXI ст. : матеріали VII Міжнарод. наук.–практ. Інтернет–конф., м. Одеса, 05–09 груд. 2016 р. Одеса, 2016. С. 98–102.
61. Поповиченко І.В., Спірідінова К.О., Загустіна А.Є. Основні напрями підвищення ефективності використання основних фондів в сучасних умовах господарювання. Економічний простір. 2019. № 145. С. 149–159. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есpros_2019_145_14. (Дата звернення 12.08.2020)
62. Мулик Т.О., Цуркан А.О. Інформаційно–організаційні засади аналізу основних засобів в управлінні реальними інвестиціями. Науковий вісник Херсонського державного університету. Вип. 29, ч. 2. 2018. С. 173–177
63. Довгалюк Н. В. Ефективність використання та відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств Центрального Полісся [Текст]:

автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / Н. В. Довгалюк. – Житомир. – 2010. – 20 с.

64. Агрес О. Г. Економічна ефективність використання основних засобів сільськогосподарських підприємств [Текст]: автореф. дис. ... к. е. н. : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / О. Г. Агрес. – Львівський нац. аграр. ун-т. – Львів. – 2013. – 20 с.

65. Новодворська В.В. Організація обліку товарних запасів та їх відображення в обліковій політиці підприємства / В.В. Новодворська // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – вип.13. – С.592–595

66. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський та фінансовий облік на підприємствах України: Підручник. –К.:А.С.К, 2006. –784с.

67. Дикань В.Л. Техніко–економічний аналіз діяльності підприємств залізничного транспорту: підруч. для студентів ВНЗ / В.Л. Дикань, В.В. Компанієць, І.Л. Назаренко; за ред. В.Л. Диканя. – Харків: УкрДАЗТ, 2013. – 547 с.

68. 4. Іванчук О.В. Економічний аналіз: Навчально–методичний посібник / О.В. Іванчук, Л.Я. Тринька. – К.: Алерта, 2013. – 568 с.

69. Яшан Ю.В. Напрямки підвищення ефективності відтворення і використання основних засобів. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2012. Вип. 22(2). С. 402–407. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2012_22\(2\)__68](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2012_22(2)__68). (Дата звернення 12.08.2020)

70. Поповиченко І.В., Спірідінова К.О., Загустіна А.Є. Основні напрями підвищення ефективності використання основних фондів в сучасних умовах господарювання. Економічний простір. 2019. № 145. С. 149–159. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есpros_2019_145_14. (Дата звернення 12.08.2020)

71. Мулик Т.О., Цуркан А.О. Інформаційно–організаційні засади аналізу основних засобів в управлінні реальними інвестиціями. Науковий вісник Херсонського державного університету. Вип. 29, ч. 2. 2018. С. 173–177

72. Інформація про ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» / [Електронний ресурс] / Режим доступу: tehmash.emitinfo.com

73. Левицька І.В. Проблеми інтенсифікації відтворювальних процесів на підприємствах харчової промисловості. Економіка харчової промисловості. 2010. № 3. С. 14–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2010_3_3 (дата звернення 12.08.2020).

74. Іващенко В.І., Болюх М.А. Економічний аналіз господарської діяльності: навч. посіб. для студ. екон. спец. К. : ЗАТ "Нічлава", 1999. 204 с.

75. Фінанси: Навчальний посібник // Під ред.проф. Ковальнової А.М. – М. : Фінанси і статистика, 2015. – 334 с.

76. Кокурин Д.І., Шульдик Т.Д. Оцінка активів організації // Фінанси. – 2015. – № 3. – С.59–61.

77. Любушин Н.П., Лещева В.Б., Дьякова В.Г. Аналіз фінансово–економічної діяльності підприємства: навчальний посібник для вузів // Під редакцією проф. Н.П. Любушина. – М.: ЮНИТИ–ДАНА, 2017. – 447 с.

78. Роль інноваційної діяльності у формуванні вартості промислових підприємств [Текст]: звіт про НДР (заключний)/ Кер. О.О. Захаркін. – Суми: СумДУ, 2016. – 114 с. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53293>

79. Войнаренко М. П. Управлінський облік : підручник для вищ. навч. закладів / М. П. Войнаренко, Л. П. Радецька, Л. В. Овод. – Хмельницький : ХНУ, 2013. – 363 с.

80. Бухгалтерський облік. Підручник / Колектив авторів Тернопільського національного економічного університету / Тернопіль: ТНЕУ – 2018. С. 460.

81. Завадський Й.С. Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К. : Кондор, 2006. – 355 с /[Електронний ресурс]. – Доступний з http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR/EKONOMIC_SL_2006.pdf

ДОДАТКИ
Додаток А
Основні кореспондентські проводки за обліком основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
Облік надходження основних засобів		
Отримано обладнання	152	631
Відображено податковий кредит із ПДВ	641	631
Отримано транспортні послуги	152	631
Отримано роботи з установки, монтажу і налагодження обладнання	152	631
Оплачено постачальникам вартість обладнання, послуг і робіт	631	311
Відображено заробітну плату з нарахуваннями ЄСВ працівників, зайнятих установкою і монтажем	152	66,65
Відображено вартість матеріалів, використаних при установці	152	20
Введено обладнання в експлуатацію	104	152
Капітальний ремонт основних засобів господарським способом		
Списано вартість матеріалів, використаних при проведенні капітального ремонту	151	205
Нараховано заробітну плату робітникам	151	661
Нараховано ЄСВ на фонд оплати праці працівників, зайнятих на капітальному ремонті основних засобів	151	651
Відображено вартість послуг сторонньої організації	151	631
Сплачено вартість послуг сторонньої організації	631	311
Відображено збільшення первісної вартості основних засобів після капітального ремонту	10	151
Капітальний ремонт основних засобів підрядним способом		
Перераховано попередню оплату вартості послуг підрядної організації	371	311
Відображено податковий кредит з ПДВ	641	644
Підписано акт виконаних робіт з підрядною організацією, що здійснювала капітальний ремонт	152	631
Списано суму раніше нарахованого податкового кредиту з ПДВ	644	631
Відображено залік заборгованостей	631	371
Відображено збільшення вартості основних засобів	10	152
Поточний ремонт об'єкта основних засобів підрядним способом		
Перераховано передоплату за ремонтні роботи, виконані підрядною організацією	371	311
Відображено податковий кредит з ПДВ	641	644
Підписано акт виконаних робіт з підрядною організацією і відображено витрати з ремонту	91, 92, 93	631
Списано суму раніше відображеного податкового кредиту з ПДВ	644	631
Відображено залік заборгованостей	631	371
Списано ремонтні витрати на фінансовий результат	791	92
Поточний ремонт об'єкта основних засобів господарським способом		

Списано вартість матеріалів для поточного ремонту	91, 92,93	20
Нараховано заробітну плату працівникам	91, 92,93	661
Нараховано ЄСВ на заробітну плату	91, 92,93	651
Списано ремонтні витрати на фінансовий результат	791	91, 92,93
Ліквідація основних засобів		
Списано знос основних засобів	13	10
Віднесено до витрат залишкову вартість основних засобів	976	10
Понесено витрати на ліквідацію (зарплата з нарахуваннями ЄСВ працівників)	976	65, 66
Оприбутковано запаси, отримані від ліквідації основних засобів	20	746
Продаж основних засобів		
Переведено основних засобів до складу необоротних активів	286	10
Списано суму нарахованого зносу за об'єктом	131	105
Передано покупцю об'єкт основних засобів	377	712
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ виходячи з договірної вартості	712	641
Списано балансову вартість проданого об'єкта основних засобів	943	286
Отримано оплату від покупця за об'єкт основних засобів	311	377
Віднесено на фінансовий результат:		
— суму доходу від продажу об'єкта основних засобів	712	791
— балансову вартість проданого об'єкта основних засобів	791	943
Відображення результатів дооцінки основних засобів		
Дооцінка первісної вартості	10	411
Дооцінка зносу	411	131
Відображення результатів уцінки раніше недооцінюваних основних засобів		
Уцінка зносу	975	131
Уцінка залишкової вартості	975	10
Відображення результатів уцінки раніше дооцінених основних засобів		
Уцінка зносу	131	10
Уцінка залишкової вартості в межах суми попередніх дооцінок	411	10
Перевищення уцінки залишкової вартості об'єкта над попередніми дооцінками цього об'єкта	975	10
Відображення результатів дооцінки раніше уцінених основних засобів		
Дооцінка зносу основних засобів	10	131
Дооцінка залишкової вартості в межах попередніх уцінок, що були включені до складу витрат	10	746
Перевищення дооцінки залишкової вартості над сумою попередніх уцінок, що були включені до складу витрат	10	411
Відображення зменшення та відновлення корисності об'єктів основних засобів		
Втрати від зменшення корисності об'єктів основних засобів	972	131
Відновлення корисності об'єктів основних засобів після усунення причин попереднього зменшення їх корисності	131	742

Додаток Б

Програма контролю основних засобів

Етап перевірки	Мета й завдання контролю основних засобів	Контрольні процедури	Докази
I	Попереднє знайомство з підприємством, оцінка систем контролю й бухгалтерського обліку, планування контролю основних засобів	Опитування й анкетування керівництва й персоналу, вивчення матеріалів попередньої перевірки, документальна перевірка, спостереження	Статут підприємства, накази, інвентарні картки, дані синтетичного й аналітичного обліку основних засобів
II	Оцінка вірогідності результатів проведеної інвентаризації основних засобів	Спостереження за проведенням інвентаризації основних засобів, вибіркова перевірка її результатів	Матеріали інвентаризації, облікові записи по основним засобам
III	Контроль оцінки основних засобів, установлення їх приналежності, перевірка вірогідності облікових записів і залишків у Балансі, перевірка правильності нарахування зносу й визначення видатків на ремонт основних засобів	Зіставлення даних інвентаризації, синтетичного й аналітичного обліку, запит до постачальників, документальна вибіркова перевірка, перевірка арифметичних підрахунків, аналіз	Акти інвентаризації, первинна документація по основним засобам, облікові реєстри синтетичного й аналітичного обліку, відповіді на запит
IV	Складання розділу звіту про основні засоби	Систематизація й обґрунтування попередньої інформації, аналіз, складання звіту й висновку	Робоча документація, складена на попередніх етапах перевірки

Додаток В

Проблемні питання обліку основних засобів

Проблемне питання	Причина	Шляхи вирішення
Проведення переоцінки всієї групи основних засобів, якщо переоцінювався хоча б один з об'єктів, який входить до такої групи	Завищення вартості однорідної групи основних засобів у разі переоцінки основних засобів невеликої вартості по відношенню до даної групи	Проведення переоцінки групи лише у тому разі, якщо вартість об'єкта переоцінки є суттєвою по відношенню до вартості відповідної групи основних засобів
Відображення переоцінки у складі доходів та витрат звітного періоду	Операції переоцінки не змінюють результатів господарської діяльності підприємства	Відображення дооцінки та уцінки основних засобів на рахунках додаткового капіталу
Термін корисного використання об'єктів основних засобів	Заниження терміну корисного використання підприємствами	Встановити мінімальний термін корисного використання різних видів основних засобів

Додаток Г

Шляхи покращення ефективності використання основних засобів на ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ»

Додаток Д

Основна фінансова звітність ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» за 2020 рік

			КОДИ
		Дата	01.01.2021
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ТЕХМАШ"	за ЄДРПОУ	13437402
Територія	Дніпропетровська область, Самарський р-н	за КОАТУУ	1210138400
Організаційно- правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Установлення та монтаж машин і устаткування	за КВЕД	33.20

Середня кількість працівників: 352

Адреса, телефон: 49022 м. Дніпро, вул. Маршала Малиновського, буд. 94Б, : (056) 375-77-61

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

v

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.
Форма №1

			Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	166	135	
первісна вартість	1001	334	358	
накопичена амортизація	1002	(168)	(223)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 172	14 018	
Основні засоби	1010	22 755	20 361	
первісна вартість	1011	49 944	52 532	
знос	1012	(27 189)	(32 171)	
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	
первісна вартість	1016	0	0	
знос	1017	(0)	(0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	
первісна вартість	1021	0	0	
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)	
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	
Гудвіл	1050	0	0	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	
Інші необоротні активи	1090	0	0	
Усього за розділом I	1095	24 093	34 514	

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	2 545	6 084
Виробничі запаси	1101	2 092	5 051
Незавершене виробництво	1102	453	1 033
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	65 144	9 854
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	0	0
з бюджетом	1135	26	233
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	203
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	8 591	8 252
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	15 390	37 482
Готівка	1166	0	1
Рахунки в банках	1167	15 390	37 481
Витрати майбутніх періодів	1170	1 640	2 747
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	480	259
Усього за розділом II	1195	93 816	64 911
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	117 909	99 425

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2	2
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	18	18
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	74 384	80 356
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	74 404	80 376
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0

Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	2 176
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	2 176
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	12 648	3 615
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	13 839	1 652
розрахунками з бюджетом	1620	5 913	823
у тому числі з податку на прибуток	1621	2 285	0
розрахунками зі страхування	1625	878	862
розрахунками з оплати праці	1630	2 997	3 243
одержаними авансами	1635	1 816	600
розрахунками з учасниками	1640	3 301	2 852
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	591	2 338
Доходи майбутніх періодів	1665	207	203
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1 315	685
Усього за розділом III	1695	43 505	16 873
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	117 909	99 425

Примітки: д/н

Керівник

Коломоєць Олександр Олександрович

Головний бухгалтер

Сасенко Ольга Василівна

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ТЕХМАШ"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2021
			13437402

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік
Форма №2
I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	198 658	314 029
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(159 009)	(248 961)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	39 649	65 068
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	7 207	336
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(29 459)	(30 516)
Витрати на збут	2150	(34)	(291)
Інші операційні витрати	2180	(2 911)	(5 416)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	14 452	29 181
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	582	43
Інші доходи	2240	25	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0

Фінансові витрати	2250	(1 632)	(1 201)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(19)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	13 408	28 023
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-2 436	-5 047
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	10 972	22 976
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	10 972	22 976

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	55 295	101 305
Витрати на оплату праці	2505	75 860	75 710
Відрахування на соціальні заходи	2510	16 471	16 429
Амортизація	2515	5 037	5 047
Інші операційні витрати	2520	38 750	86 693
Разом	2550	191 413	285 184

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,000000	0,000000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,000000	0,000000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Примітки: д/н

Керівник
Головний бухгалтерКоломоєць Олександр Олександрович
Саєнко Ольга Василівна

Додаток Е

Основна фінансова звітність ПрАТ «ВП «ТЕХМАШ» за 2019 рік

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

суб'єкта малого підприємництва

Підприємство Територія Організаційно- права форма господарювання Вид економічної діяльності	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
	"ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ТЕХМАШ"	за ЄДРПОУ	2020.01.01
	Дніпропетровська область, Самарський р-н	за КОАТУУ	13437402
	Приватне акціонерне товариство	за КОПФГ	1210138400
	Установлення та монтаж машин і устаткування	за КВЕД	111
			33.20

Середня кількість працівників, осіб: 330

Одиниця виміру: тис.грн. з одним десятковим знаком

Адреса, телефон: 49022, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Маршала Малиновського, буд. 94Б, (056) 375-77-61

1. Баланс

на 31.12.2019 р.

Форма №1-м

Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	6734,6	1172,1
Основні засоби	1010	17074,8	22754,7
первісна вартість	1011	39253,3	49944,1
знос	1012	(22178,5)	(27189,4)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	0
Інші необоротні активи	1090	146,1	166,3
Усього за розділом I	1095	23955,5	24093,1
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	6937,5	2545,3
у тому числі готова продукція	1103	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	13168,5	65144,3
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	24,9	26,1
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7848,4	8591,3
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	32166,4	15389,7
Витрати майбутніх періодів	1170	1199,3	1640,2
Інші оборотні активи	1190	2502,3	479,4
Усього за розділом II	1195	63847,3	93816,3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1200	0	0
	1300	87802,8	117909,4

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2,4	2,4
Додатковий капітал	1410	0	0
Резервний капітал	1415	18	18
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	56408,1	74384,4
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Усього за розділом I	1495	56428,5	74404,8
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	334,2	591
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	3452,2	12647,6
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	5445,1	13839,4
розрахунками з бюджетом	1620	3316,8	5912,8
у тому числі з податку на прибуток	1621	42,5	2285,1
розрахунками зі страхування	1625	614	877,9
розрахунками з оплати праці	1630	2340,7	2996,9
Доходи майбутніх періодів	1665	207,3	207,3
Інші поточні зобов'язання	1690	15664	6431,7
Усього за розділом III	1695	31040,1	42913,6
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Баланс	1900	87802,8	117909,4

Примітки: д/н

2. Звіт про фінансові результати
за 2019 рік
Форма №2-м

Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	314029,2	252078
Інші операційні доходи	2120	336,2	6502,6
Інші доходи	2240	43,5	103,1
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	314408,9	258683,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(248960,9)	(188122,7)
Інші операційні витрати	2180	(36223,2)	(42713,2)
Інші витрати	2270	(1200,9)	(693,4)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(286385)	(231529,3)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	28023,9	27154,4
Податок на прибуток	2300	(5047,5)	(4947,9)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	22976,4	22206,5

Примітки: д/н

Керівник
Головний бухгалтер

Коломосьє Олександр Олександрович
Саєнко Ольга Василівна

